

۱۰۳ تمام و توبه شيرين، حبيبي مشاهدي
براجن تيرين ۱۰۴ الله تعالى اعظمه. رت ق
دلالت كن تيرين، انهن يردك فرطين
معني هي آهي ته چايت پلا آهن يا آهن
آسمان پنهين جهتي عظيم ۱۰۵ غيب مخلوق
ناهي. ۱۰۶ توهان جي قدرت مرد هو.
۱۰۷ چا اهي قدرت جاديل دسي ايئن
چئي سگهي تو؟ هرگز نه، اهو واحد آهي،
ان کان سواء ڪوبه معبود آهي. ۱۰۸
جيڪي ان جي لاء شريڪ ٺاهن ٿا. ۱۰۹
وزن جبل جيڪي ان کي جنبش کان رڪن
ٿا. ۱۱۰ تهجين ڪارو ۽ منڊلي ڏجن.
۱۱۱ جيڪي پنهنجي رب جي تحيد ۽ ان
جي قدرت ۽ اختيار کي ڏٺا ڄاڻن ۽ ان تي
ايمان ڏٺا آهن. ۱۱۲ ۽ حاجت پوري
فرمائي ٿو. ۱۱۳ تهجين توهان ان ۾
رهائش اختيار ڪريو ۽ سدائين ان ۾
متصرف ۽ ۱۱۴ توهان جي منزل ۽ مقصد
جي. ۱۱۵ ستارن ٺا ۽ نشانين سان.
۱۱۶ هتي رحمت مان برسات اُٿل آهي.
۱۱۷ اُن جي موت کان پوءِ جيتريڪ من
کان پوءِ ڪافر زندهه ٿيڻ جا اتر ۽ اعترافي
ڏهڻا، پر جڏهن تان تي چٽا ليل ڦاٿ آهن
تپو ۽ انهن جو اترار ڏڪرڻ ڪنهن به لحاظ
سان قبول نه آهي، بلڪ جڏهن اهي
شروعاتي پيدايش جا ڦاٿل نه آهن ته
پوءِ انهن کي موتا ۽ جرقا مل ۽ ڳوڻو
چروٽ شروعات موتا ۽ ڦٽي ڦٽي دلالت ڪري
ٿي. پوءِ هاڻي انهن جي لاءِ عذر ۽ انڪار
جي ڪنجاءِ باقي ناهي. ۱۱۸ آسمان
مان برسات ۽ زمين مان وڻ. ۱۱۹
پنهنجي ان دعويٰ ۾ الله تعالى کان سروي

اَمِنْ خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَاَنْزَلَ لَكُمْ مِّنَ السَّمَاءِ
يَا اِهْوَجْنِمْ اَسْمَانِ ۽ زَمِينِ کي پيدا ڪيو. ۱۲۰ توهان جي واسطي آسمان مان پاڻي لاٿائين پسوءِ اسان
مَاءً فَابْتِثْنَا بِهِ حَدَائِقَ ذَاتِ بَهْجَةٍ مَّا كَانَ لَكُمْ اَنْ
ان سان رونق وارا باغ جمايا توهان کي طاقت ڏهي جوان جا وڻ ڄاڻو ها ۱۲۱
تَنْبِتُوا شَجَرَهَا ۽ اَللهُ مَعَ اللّٰهِ بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعْبُدُونَ ۱۲۲ اَمِنْ
چا الله سان گڏ ڪوبه خدا آهي ۱۲۳ بلڪ اهي ماڻهو سڌي رات کان پاسڪن ٿا ۱۲۴ يا هونهن زمين کي پيدا
جَعَلَ الْاَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ خَلْقَهَا اَنْهَارًا وَجَعَلَ لَهَا رَوَاسِي
ڪپر هڻ جي اسطلي ۽ ان جي وچ ۾ نهرون ڪڍيائين ۽ ان جي اسطلي ۾ نديا ڪڍيائين ۱۲۵ ۽ انهن سمندن جي وچ ۾
وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا ۽ اَللهُ مَعَ اللّٰهِ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا
آڙ پيدا فرمايائين ۱۲۶ چا الله سان گڏ ڪوبه خدا آهي بلڪ انهن جا گهڻا جاهل آهن ۱۲۷
يَعْلَمُونَ ۱۲۸ اَمِنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ اِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ
يا اهو جيڪو پریشان دل جي ٻڌي ٿو ۱۲۹ جڏهن اهو ڪيس پڪاري ۽ تڪليف ٿاڙي ٿو ۱۳۰ توهان کي زمين جو
وَيَجْعَلْ لَّكُمْ خُلَفَاءَ الْاَرْضِ ۽ اَللهُ مَعَ اللّٰهِ قَلِيلًا قَاتِلًا ۱۳۱ ۽
وارث ڪري ٿو ۱۳۲ چا الله سان گڏ ڪوبه خدا آهي توهان تمام ٿورو ڌيان ٿا ڏيو.
اَمِنْ يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَنْ يُرْسِلُ الرِّيْحَ
يا اهو جيڪو توهان کي راه ڏيکاري ٿو ۱۳۳ خشڪي ۽ سمند جي اونداهين ۾ ۱۳۴ يا اهو جيڪو هوائون موڪلي ٿو
بَشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ ۽ اَللهُ مَعَ اللّٰهِ تَعَالٰى اللّٰهُ عَمَّا
پنهنجي رحمت جي اڳيان خوشخبري ٻڌائيندڙ ڪري ۱۳۵ چا الله سان گڏ ڪوبه خدا آهي بلند آهي الله انهن جي
يُشْرِكُونَ ۱۳۶ اَمِنْ يَبْدُوُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَمَنْ يَرْزُقُكُمْ
شرڪ کان. يا اهو جيڪو خلق جي ابتدا فرمائي ٿو ۱۳۷ پوءِ ۱۳۸ پير ۽ ٺاهيندو ۱۳۹ يا اهو جيڪو توهان کي آسمانن ۽
مِّنَ السَّمَاءِ وَالْاَرْضِ ۽ اَللهُ مَعَ اللّٰهِ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ
زمين مان روزي ڏي ٿو ۱۴۰ چا الله سان گڏ ڪوبه خدا آهي تون فرما ۱۴۱ ته پنهنجو دليل پيش ڪريو
اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ۱۴۲ قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ
جيڪڏهن توهان سچا آهيو ۱۴۳ تون فرما ۱۴۴ غيب ڏٺا ڄاڻن ڪو، جيڪي به آسمانن ۽ زمين ۾ آهن

منزل ۵

بنياد معبود آهن. پوءِ ٻڌا ۽ جيڪي صفتون ۽ ڪالات مٿي ڏڪريا ويا، سي ڪنهن ۾ آهن ۽ جڏهن الله تعالى کان سواءِ اهو ڪوبه نه آهي ته پوءِ ڪنهن ٻئي کي
ڪنهن طرح معبود ناهي ٿو. هتي هاتوا ۱۴۵ برهان ۱۴۶ ڏرمائي انهن جي عجز ۽ بطلان جو اظهار منظور آهي.

الْغَيْبِ إِلَّا اللَّهُ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ۝ بَلْ أَدْرَكَ
 مَكَرَ اللَّهِ ۝ انهن کي خبر نه آهي ته ڪڏهن اٿاريا ويندا. ڇا انهن جو علم آخرت جي
 عِلْمُهُمْ فِي الْآخِرَةِ ۝ بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْهَا ۝ بَلْ هُمْ مِنْهَا
 جَانِثُونَ ۝ ۱۸ ۝ تائين پهچي ويو ۱۸ ڪجهه به ڏاهي ان جي طرف کان شڪ ۾ آهن ۱۸ بلڪه اهي ان کان
 عَمُونَ ۝ ۱۹ ۝ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِذَا كُنَّا تُرَابًا وَآبًا وَنَا آيَاتِ
 انڌا آهن. ۱۹ ڪانڙن ڇيڙ ڇڏن اسان ۾ اسان جا اباڏاڏا ڇڏي ويندا سي ڇا اسان کي وري
 لَمُخْرَجُونَ ۝ ۲۰ ۝ لَقَدْ وَعَدْنَا هَٰؤُلَاءِ نَحْنُ وَآبَاؤُهُمْ مِنْ قَبْلُ ۝ إِن
 ڪڍيو ويندو ۲۰ ۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰ ۱۰۱ ۱۰۲ ۱۰۳ ۱۰۴ ۱۰۵ ۱۰۶ ۱۰۷ ۱۰۸ ۱۰۹ ۱۱۰ ۱۱۱ ۱۱۲ ۱۱۳ ۱۱۴ ۱۱۵ ۱۱۶ ۱۱۷ ۱۱۸ ۱۱۹ ۱۲۰ ۱۲۱ ۱۲۲ ۱۲۳ ۱۲۴ ۱۲۵ ۱۲۶ ۱۲۷ ۱۲۸ ۱۲۹ ۱۳۰ ۱۳۱ ۱۳۲ ۱۳۳ ۱۳۴ ۱۳۵ ۱۳۶ ۱۳۷ ۱۳۸ ۱۳۹ ۱۴۰ ۱۴۱ ۱۴۲ ۱۴۳ ۱۴۴ ۱۴۵ ۱۴۶ ۱۴۷ ۱۴۸ ۱۴۹ ۱۵۰ ۱۵۱ ۱۵۲ ۱۵۳ ۱۵۴ ۱۵۵ ۱۵۶ ۱۵۷ ۱۵۸ ۱۵۹ ۱۶۰ ۱۶۱ ۱۶۲ ۱۶۳ ۱۶۴ ۱۶۵ ۱۶۶ ۱۶۷ ۱۶۸ ۱۶۹ ۱۷۰ ۱۷۱ ۱۷۲ ۱۷۳ ۱۷۴ ۱۷۵ ۱۷۶ ۱۷۷ ۱۷۸ ۱۷۹ ۱۸۰ ۱۸۱ ۱۸۲ ۱۸۳ ۱۸۴ ۱۸۵ ۱۸۶ ۱۸۷ ۱۸۸ ۱۸۹ ۱۹۰ ۱۹۱ ۱۹۲ ۱۹۳ ۱۹۴ ۱۹۵ ۱۹۶ ۱۹۷ ۱۹۸ ۱۹۹ ۲۰۰ ۲۰۱ ۲۰۲ ۲۰۳ ۲۰۴ ۲۰۵ ۲۰۶ ۲۰۷ ۲۰۸ ۲۰۹ ۲۱۰ ۲۱۱ ۲۱۲ ۲۱۳ ۲۱۴ ۲۱۵ ۲۱۶ ۲۱۷ ۲۱۸ ۲۱۹ ۲۲۰ ۲۲۱ ۲۲۲ ۲۲۳ ۲۲۴ ۲۲۵ ۲۲۶ ۲۲۷ ۲۲۸ ۲۲۹ ۲۳۰ ۲۳۱ ۲۳۲ ۲۳۳ ۲۳۴ ۲۳۵ ۲۳۶ ۲۳۷ ۲۳۸ ۲۳۹ ۲۴۰ ۲۴۱ ۲۴۲ ۲۴۳ ۲۴۴ ۲۴۵ ۲۴۶ ۲۴۷ ۲۴۸ ۲۴۹ ۲۵۰ ۲۵۱ ۲۵۲ ۲۵۳ ۲۵۴ ۲۵۵ ۲۵۶ ۲۵۷ ۲۵۸ ۲۵۹ ۲۶۰ ۲۶۱ ۲۶۲ ۲۶۳ ۲۶۴ ۲۶۵ ۲۶۶ ۲۶۷ ۲۶۸ ۲۶۹ ۲۷۰ ۲۷۱ ۲۷۲ ۲۷۳ ۲۷۴ ۲۷۵ ۲۷۶ ۲۷۷ ۲۷۸ ۲۷۹ ۲۸۰ ۲۸۱ ۲۸۲ ۲۸۳ ۲۸۴ ۲۸۵ ۲۸۶ ۲۸۷ ۲۸۸ ۲۸۹ ۲۹۰ ۲۹۱ ۲۹۲ ۲۹۳ ۲۹۴ ۲۹۵ ۲۹۶ ۲۹۷ ۲۹۸ ۲۹۹ ۳۰۰ ۳۰۱ ۳۰۲ ۳۰۳ ۳۰۴ ۳۰۵ ۳۰۶ ۳۰۷ ۳۰۸ ۳۰۹ ۳۱۰ ۳۱۱ ۳۱۲ ۳۱۳ ۳۱۴ ۳۱۵ ۳۱۶ ۳۱۷ ۳۱۸ ۳۱۹ ۳۲۰ ۳۲۱ ۳۲۲ ۳۲۳ ۳۲۴ ۳۲۵ ۳۲۶ ۳۲۷ ۳۲۸ ۳۲۹ ۳۳۰ ۳۳۱ ۳۳۲ ۳۳۳ ۳۳۴ ۳۳۵ ۳۳۶ ۳۳۷ ۳۳۸ ۳۳۹ ۳۴۰ ۳۴۱ ۳۴۲ ۳۴۳ ۳۴۴ ۳۴۵ ۳۴۶ ۳۴۷ ۳۴۸ ۳۴۹ ۳۵۰ ۳۵۱ ۳۵۲ ۳۵۳ ۳۵۴ ۳۵۵ ۳۵۶ ۳۵۷ ۳۵۸ ۳۵۹ ۳۶۰ ۳۶۱ ۳۶۲ ۳۶۳ ۳۶۴ ۳۶۵ ۳۶۶ ۳۶۷ ۳۶۸ ۳۶۹ ۳۷۰ ۳۷۱ ۳۷۲ ۳۷۳ ۳۷۴ ۳۷۵ ۳۷۶ ۳۷۷ ۳۷۸ ۳۷۹ ۳۸۰ ۳۸۱ ۳۸۲ ۳۸۳ ۳۸۴ ۳۸۵ ۳۸۶ ۳۸۷ ۳۸۸ ۳۸۹ ۳۹۰ ۳۹۱ ۳۹۲ ۳۹۳ ۳۹۴ ۳۹۵ ۳۹۶ ۳۹۷ ۳۹۸ ۳۹۹ ۴۰۰ ۴۰۱ ۴۰۲ ۴۰۳ ۴۰۴ ۴۰۵ ۴۰۶ ۴۰۷ ۴۰۸ ۴۰۹ ۴۱۰ ۴۱۱ ۴۱۲ ۴۱۳ ۴۱۴ ۴۱۵ ۴۱۶ ۴۱۷ ۴۱۸ ۴۱۹ ۴۲۰ ۴۲۱ ۴۲۲ ۴۲۳ ۴۲۴ ۴۲۵ ۴۲۶ ۴۲۷ ۴۲۸ ۴۲۹ ۴۳۰ ۴۳۱ ۴۳۲ ۴۳۳ ۴۳۴ ۴۳۵ ۴۳۶ ۴۳۷ ۴۳۸ ۴۳۹ ۴۴۰ ۴۴۱ ۴۴۲ ۴۴۳ ۴۴۴ ۴۴۵ ۴۴۶ ۴۴۷ ۴۴۸ ۴۴۹ ۴۵۰ ۴۵۱ ۴۵۲ ۴۵۳ ۴۵۴ ۴۵۵ ۴۵۶ ۴۵۷ ۴۵۸ ۴۵۹ ۴۶۰ ۴۶۱ ۴۶۲ ۴۶۳ ۴۶۴ ۴۶۵ ۴۶۶ ۴۶۷ ۴۶۸ ۴۶۹ ۴۷۰ ۴۷۱ ۴۷۲ ۴۷۳ ۴۷۴ ۴۷۵ ۴۷۶ ۴۷۷ ۴۷۸ ۴۷۹ ۴۸۰ ۴۸۱ ۴۸۲ ۴۸۳ ۴۸۴ ۴۸۵ ۴۸۶ ۴۸۷ ۴۸۸ ۴۸۹ ۴۹۰ ۴۹۱ ۴۹۲ ۴۹۳ ۴۹۴ ۴۹۵ ۴۹۶ ۴۹۷ ۴۹۸ ۴۹۹ ۵۰۰ ۵۰۱ ۵۰۲ ۵۰۳ ۵۰۴ ۵۰۵ ۵۰۶ ۵۰۷ ۵۰۸ ۵۰۹ ۵۱۰ ۵۱۱ ۵۱۲ ۵۱۳ ۵۱۴ ۵۱۵ ۵۱۶ ۵۱۷ ۵۱۸ ۵۱۹ ۵۲۰ ۵۲۱ ۵۲۲ ۵۲۳ ۵۲۴ ۵۲۵ ۵۲۶ ۵۲۷ ۵۲۸ ۵۲۹ ۵۳۰ ۵۳۱ ۵۳۲ ۵۳۳ ۵۳۴ ۵۳۵ ۵۳۶ ۵۳۷ ۵۳۸ ۵۳۹ ۵۴۰ ۵۴۱ ۵۴۲ ۵۴۳ ۵۴۴ ۵۴۵ ۵۴۶ ۵۴۷ ۵۴۸ ۵۴۹ ۵۵۰ ۵۵۱ ۵۵۲ ۵۵۳ ۵۵۴ ۵۵۵ ۵۵۶ ۵۵۷ ۵۵۸ ۵۵۹ ۵۶۰ ۵۶۱ ۵۶۲ ۵۶۳ ۵۶۴ ۵۶۵ ۵۶۶ ۵۶۷ ۵۶۸ ۵۶۹ ۵۷۰ ۵۷۱ ۵۷۲ ۵۷۳ ۵۷۴ ۵۷۵ ۵۷۶ ۵۷۷ ۵۷۸ ۵۷۹ ۵۸۰ ۵۸۱ ۵۸۲ ۵۸۳ ۵۸۴ ۵۸۵ ۵۸۶ ۵۸۷ ۵۸۸ ۵۸۹ ۵۹۰ ۵۹۱ ۵۹۲ ۵۹۳ ۵۹۴ ۵۹۵ ۵۹۶ ۵۹۷ ۵۹۸ ۵۹۹ ۶۰۰ ۶۰۱ ۶۰۲ ۶۰۳ ۶۰۴ ۶۰۵ ۶۰۶ ۶۰۷ ۶۰۸ ۶۰۹ ۶۱۰ ۶۱۱ ۶۱۲ ۶۱۳ ۶۱۴ ۶۱۵ ۶۱۶ ۶۱۷ ۶۱۸ ۶۱۹ ۶۲۰ ۶۲۱ ۶۲۲ ۶۲۳ ۶۲۴ ۶۲۵ ۶۲۶ ۶۲۷ ۶۲۸ ۶۲۹ ۶۳۰ ۶۳۱ ۶۳۲ ۶۳۳ ۶۳۴ ۶۳۵ ۶۳۶ ۶۳۷ ۶۳۸ ۶۳۹ ۶۴۰ ۶۴۱ ۶۴۲ ۶۴۳ ۶۴۴ ۶۴۵ ۶۴۶ ۶۴۷ ۶۴۸ ۶۴۹ ۶۵۰ ۶۵۱ ۶۵۲ ۶۵۳ ۶۵۴ ۶۵۵ ۶۵۶ ۶۵۷ ۶۵۸ ۶۵۹ ۶۶۰ ۶۶۱ ۶۶۲ ۶۶۳ ۶۶۴ ۶۶۵ ۶۶۶ ۶۶۷ ۶۶۸ ۶۶۹ ۶۷۰ ۶۷۱ ۶۷۲ ۶۷۳ ۶۷۴ ۶۷۵ ۶۷۶ ۶۷۷ ۶۷۸ ۶۷۹ ۶۸۰ ۶۸۱ ۶۸۲ ۶۸۳ ۶۸۴ ۶۸۵ ۶۸۶ ۶۸۷ ۶۸۸ ۶۸۹ ۶۹۰ ۶۹۱ ۶۹۲ ۶۹۳ ۶۹۴ ۶۹۵ ۶۹۶ ۶۹۷ ۶۹۸ ۶۹۹ ۷۰۰ ۷۰۱ ۷۰۲ ۷۰۳ ۷۰۴ ۷۰۵ ۷۰۶ ۷۰۷ ۷۰۸ ۷۰۹ ۷۱۰ ۷۱۱ ۷۱۲ ۷۱۳ ۷۱۴ ۷۱۵ ۷۱۶ ۷۱۷ ۷۱۸ ۷۱۹ ۷۲۰ ۷۲۱ ۷۲۲ ۷۲۳ ۷۲۴ ۷۲۵ ۷۲۶ ۷۲۷ ۷۲۸ ۷۲۹ ۷۳۰ ۷۳۱ ۷۳۲ ۷۳۳ ۷۳۴ ۷۳۵ ۷۳۶ ۷۳۷ ۷۳۸ ۷۳۹ ۷۴۰ ۷۴۱ ۷۴۲ ۷۴۳ ۷۴۴ ۷۴۵ ۷۴۶ ۷۴۷ ۷۴۸ ۷۴۹ ۷۵۰ ۷۵۱ ۷۵۲ ۷۵۳ ۷۵۴ ۷۵۵ ۷۵۶ ۷۵۷ ۷۵۸ ۷۵۹ ۷۶۰ ۷۶۱ ۷۶۲ ۷۶۳ ۷۶۴ ۷۶۵ ۷۶۶ ۷۶۷ ۷۶۸ ۷۶۹ ۷۷۰ ۷۷۱ ۷۷۲ ۷۷۳ ۷۷۴ ۷۷۵ ۷۷۶ ۷۷۷ ۷۷۸ ۷۷۹ ۷۸۰ ۷۸۱ ۷۸۲ ۷۸۳ ۷۸۴ ۷۸۵ ۷۸۶ ۷۸۷ ۷۸۸ ۷۸۹ ۷۹۰ ۷۹۱ ۷۹۲ ۷۹۳ ۷۹۴ ۷۹۵ ۷۹۶ ۷۹۷ ۷۹۸ ۷۹۹ ۸۰۰ ۸۰۱ ۸۰۲ ۸۰۳ ۸۰۴ ۸۰۵ ۸۰۶ ۸۰۷ ۸۰۸ ۸۰۹ ۸۱۰ ۸۱۱ ۸۱۲ ۸۱۳ ۸۱۴ ۸۱۵ ۸۱۶ ۸۱۷ ۸۱۸ ۸۱۹ ۸۲۰ ۸۲۱ ۸۲۲ ۸۲۳ ۸۲۴ ۸۲۵ ۸۲۶ ۸۲۷ ۸۲۸ ۸۲۹ ۸۳۰ ۸۳۱ ۸۳۲ ۸۳۳ ۸۳۴ ۸۳۵ ۸۳۶ ۸۳۷ ۸۳۸ ۸۳۹ ۸۴۰ ۸۴۱ ۸۴۲ ۸۴۳ ۸۴۴ ۸۴۵ ۸۴۶ ۸۴۷ ۸۴۸ ۸۴۹ ۸۵۰ ۸۵۱ ۸۵۲ ۸۵۳ ۸۵۴ ۸۵۵ ۸۵۶ ۸۵۷ ۸۵۸ ۸۵۹ ۸۶۰ ۸۶۱ ۸۶۲ ۸۶۳ ۸۶۴ ۸۶۵ ۸۶۶ ۸۶۷ ۸۶۸ ۸۶۹ ۸۷۰ ۸۷۱ ۸۷۲ ۸۷۳ ۸۷۴ ۸۷۵ ۸۷۶ ۸۷۷ ۸۷۸ ۸۷۹ ۸۸۰ ۸۸۱ ۸۸۲ ۸۸۳ ۸۸۴ ۸۸۵ ۸۸۶ ۸۸۷ ۸۸۸ ۸۸۹ ۸۹۰ ۸۹۱ ۸۹۲ ۸۹۳ ۸۹۴ ۸۹۵ ۸۹۶ ۸۹۷ ۸۹۸ ۸۹۹ ۹۰۰ ۹۰۱ ۹۰۲ ۹۰۳ ۹۰۴ ۹۰۵ ۹۰۶ ۹۰۷ ۹۰۸ ۹۰۹ ۹۱۰ ۹۱۱ ۹۱۲ ۹۱۳ ۹۱۴ ۹۱۵ ۹۱۶ ۹۱۷ ۹۱۸ ۹۱۹ ۹۲۰ ۹۲۱ ۹۲۲ ۹۲۳ ۹۲۴ ۹۲۵ ۹۲۶ ۹۲۷ ۹۲۸ ۹۲۹ ۹۳۰ ۹۳۱ ۹۳۲ ۹۳۳ ۹۳۴ ۹۳۵ ۹۳۶ ۹۳۷ ۹۳۸ ۹۳۹ ۹۴۰ ۹۴۱ ۹۴۲ ۹۴۳ ۹۴۴ ۹۴۵ ۹۴۶ ۹۴۷ ۹۴۸ ۹۴۹ ۹۵۰ ۹۵۱ ۹۵۲ ۹۵۳ ۹۵۴ ۹۵۵ ۹۵۶ ۹۵۷ ۹۵۸ ۹۵۹ ۹۶۰ ۹۶۱ ۹۶۲ ۹۶۳ ۹۶۴ ۹۶۵ ۹۶۶ ۹۶۷ ۹۶۸ ۹۶۹ ۹۷۰ ۹۷۱ ۹۷۲ ۹۷۳ ۹۷۴ ۹۷۵ ۹۷۶ ۹۷۷ ۹۷۸ ۹۷۹ ۹۸۰ ۹۸۱ ۹۸۲ ۹۸۳ ۹۸۴ ۹۸۵ ۹۸۶ ۹۸۷ ۹۸۸ ۹۸۹ ۹۹۰ ۹۹۱ ۹۹۲ ۹۹۳ ۹۹۴ ۹۹۵ ۹۹۶ ۹۹۷ ۹۹۸ ۹۹۹ ۱۰۰۰ ۱۰۰۱ ۱۰۰۲ ۱۰۰۳ ۱۰۰۴ ۱۰۰۵ ۱۰۰۶ ۱۰۰۷ ۱۰۰۸ ۱۰۰۹ ۱۰۱۰ ۱۰۱۱ ۱۰۱۲ ۱۰۱۳ ۱۰۱۴ ۱۰۱۵ ۱۰۱۶ ۱۰۱۷ ۱۰۱۸ ۱۰۱۹ ۱۰۲۰ ۱۰۲۱ ۱۰۲۲ ۱۰۲۳ ۱۰۲۴ ۱۰۲۵ ۱۰۲۶ ۱۰۲۷ ۱۰۲۸ ۱۰۲۹ ۱۰۳۰ ۱۰۳۱ ۱۰۳۲ ۱۰۳۳ ۱۰۳۴ ۱۰۳۵ ۱۰۳۶ ۱۰۳۷ ۱۰۳۸ ۱۰۳۹ ۱۰۴۰ ۱۰۴۱ ۱۰۴۲ ۱۰۴۳ ۱۰۴۴ ۱۰۴۵ ۱۰۴۶ ۱۰۴۷ ۱۰۴۸ ۱۰۴۹ ۱۰۵۰ ۱۰۵۱ ۱۰۵۲ ۱۰۵۳ ۱۰۵۴ ۱۰۵۵ ۱۰۵۶ ۱۰۵۷ ۱۰۵۸ ۱۰۵۹ ۱۰۶۰ ۱۰۶۱ ۱۰۶۲ ۱۰۶۳ ۱۰۶۴ ۱۰۶۵ ۱۰۶۶ ۱۰۶۷ ۱۰۶۸ ۱۰۶۹ ۱۰۷۰ ۱۰۷۱ ۱۰۷۲ ۱۰۷۳ ۱۰۷۴ ۱۰۷۵ ۱۰۷۶ ۱۰۷۷ ۱۰۷۸ ۱۰۷۹ ۱۰۸۰ ۱۰۸۱ ۱۰۸۲ ۱۰۸۳ ۱۰۸۴ ۱۰۸۵ ۱۰۸۶ ۱۰۸۷ ۱۰۸۸ ۱۰۸۹ ۱۰۹۰ ۱۰۹۱ ۱۰۹۲ ۱۰۹۳ ۱۰۹۴ ۱۰۹۵ ۱۰۹۶ ۱۰۹۷ ۱۰۹۸ ۱۰۹۹ ۱۱۰۰ ۱۱۰۱ ۱۱۰۲ ۱۱۰۳ ۱۱۰۴ ۱۱۰۵ ۱۱۰۶ ۱۱۰۷ ۱۱۰۸ ۱۱۰۹ ۱۱۱۰ ۱۱۱۱ ۱۱۱۲ ۱۱۱۳ ۱۱۱۴ ۱۱۱۵ ۱۱۱۶ ۱۱۱۷ ۱۱۱۸ ۱۱۱۹ ۱۱۲۰ ۱۱۲۱ ۱۱۲۲ ۱۱۲۳ ۱۱۲۴ ۱۱۲۵ ۱۱۲۶ ۱۱۲۷ ۱۱۲۸ ۱۱۲۹ ۱۱۳۰ ۱۱۳۱ ۱۱۳۲ ۱۱۳۳ ۱۱۳۴ ۱۱۳۵ ۱۱۳۶ ۱۱۳۷ ۱۱۳۸ ۱۱۳۹ ۱۱۴۰ ۱۱۴۱ ۱۱۴۲ ۱۱۴۳ ۱۱۴۴ ۱۱۴۵ ۱۱۴۶ ۱۱۴۷ ۱۱۴۸ ۱۱۴۹ ۱۱۵۰ ۱۱۵۱ ۱۱۵۲ ۱۱۵۳ ۱۱۵۴ ۱۱۵۵ ۱۱۵۶ ۱۱۵۷ ۱۱۵۸ ۱۱۵۹ ۱۱۶۰ ۱۱۶۱ ۱۱۶۲ ۱۱۶۳ ۱۱۶۴ ۱۱۶۵ ۱۱۶۶ ۱۱۶۷ ۱۱۶۸ ۱۱۶۹ ۱۱۷۰ ۱۱۷۱ ۱۱۷۲ ۱۱۷۳ ۱۱۷۴ ۱۱۷۵ ۱۱۷۶ ۱۱۷۷ ۱۱۷۸ ۱۱۷۹ ۱۱۸۰ ۱۱۸۱ ۱۱۸۲ ۱۱۸۳ ۱۱۸۴ ۱۱۸۵ ۱۱۸۶ ۱۱۸۷ ۱۱۸۸ ۱۱۸۹ ۱۱۹۰ ۱۱۹۱ ۱۱۹۲ ۱۱۹۳ ۱۱۹۴ ۱۱۹۵ ۱۱۹۶ ۱۱۹۷ ۱۱۹۸ ۱۱۹۹ ۱۲۰۰ ۱۲۰۱ ۱۲۰۲ ۱۲۰۳ ۱۲۰۴ ۱۲۰۵ ۱۲۰۶ ۱۲۰۷ ۱۲۰۸ ۱۲۰۹ ۱۲۱۰ ۱۲۱۱ ۱۲۱۲ ۱۲۱۳ ۱۲۱۴ ۱۲۱۵ ۱۲۱۶ ۱۲۱۷ ۱۲۱۸ ۱۲۱۹ ۱۲۲۰ ۱۲۲۱ ۱۲۲۲ ۱۲۲۳ ۱۲۲۴ ۱۲۲۵ ۱۲۲۶ ۱۲۲۷ ۱۲۲۸ ۱۲۲۹ ۱۲۳۰ ۱۲۳۱ ۱۲۳۲ ۱۲۳۳ ۱۲۳۴ ۱۲۳۵ ۱۲۳۶ ۱۲۳۷ ۱۲۳۸ ۱۲۳۹ ۱۲۴۰ ۱۲۴۱ ۱۲۴۲ ۱۲۴۳ ۱۲۴۴ ۱۲۴۵ ۱۲۴۶ ۱۲۴۷ ۱۲۴۸ ۱۲۴۹ ۱۲۵۰ ۱۲۵۱ ۱۲۵۲ ۱۲۵۳ ۱۲۵۴ ۱۲۵۵ ۱۲۵۶ ۱۲۵۷ ۱۲۵۸ ۱۲۵۹ ۱۲۶۰ ۱۲۶۱ ۱۲۶۲ ۱۲۶۳ ۱۲۶۴ ۱۲۶۵ ۱۲۶۶ ۱۲۶۷ ۱۲۶۸ ۱۲۶۹ ۱۲۷۰ ۱۲۷۱ ۱۲۷۲ ۱۲۷۳ ۱۲۷۴ ۱۲۷۵ ۱۲۷۶ ۱۲۷۷ ۱۲۷۸ ۱۲۷۹ ۱۲۸۰ ۱۲۸۱ ۱۲۸۲ ۱۲۸۳ ۱۲۸۴ ۱۲۸۵ ۱۲۸۶ ۱۲۸۷ ۱۲۸۸ ۱۲۸۹ ۱۲۹۰ ۱۲۹۱ ۱۲۹۲ ۱۲۹۳ ۱۲۹۴ ۱۲۹۵ ۱۲۹۶ ۱۲۹۷ ۱۲۹۸ ۱۲۹۹ ۱۳۰۰ ۱۳۰۱ ۱۳۰۲ ۱۳۰۳ ۱۳۰۴ ۱۳۰۵ ۱۳۰۶ ۱۳۰۷ ۱۳۰۸ ۱۳۰۹ ۱۳۱۰ ۱۳۱۱ ۱۳۱۲ ۱۳۱۳ ۱۳۱۴ ۱۳۱۵ ۱۳۱۶ ۱۳۱۷ ۱۳۱۸ ۱۳۱۹ ۱۳۲۰ ۱۳۲۱ ۱۳۲۲ ۱۳۲۳ ۱۳۲۴ ۱۳۲۵ ۱۳۲۶ ۱۳۲۷ ۱۳۲۸ ۱۳۲۹ ۱۳۳۰ ۱۳۳۱ ۱۳۳۲ ۱۳۳۳ ۱۳۳۴ ۱۳۳۵ ۱۳۳۶ ۱۳۳۷ ۱۳۳۸ ۱۳۳۹ ۱۳۴۰ ۱۳۴۱ ۱۳۴۲ ۱۳۴۳ ۱۳۴۴ ۱۳۴۵ ۱۳۴۶ ۱۳۴۷ ۱۳۴۸ ۱۳۴۹ ۱۳۵۰ ۱۳۵۱ ۱۳۵۲ ۱۳۵۳ ۱۳۵۴ ۱۳۵۵ ۱۳۵۶ ۱۳۵۷ ۱۳۵۸ ۱۳۵۹ ۱۳۶۰ ۱۳۶۱ ۱۳۶۲ ۱۳۶۳ ۱۳۶۴ ۱۳۶۵ ۱۳۶۶ ۱۳۶۷ ۱۳۶۸ ۱۳۶۹ ۱۳۷۰ ۱۳۷۱ ۱۳۷۲ ۱۳۷۳ ۱۳۷۴ ۱۳۷۵ ۱۳۷۶ ۱۳۷۷ ۱۳۷۸ ۱۳۷۹ ۱۳۸۰ ۱۳۸۱ ۱۳۸۲ ۱۳۸۳ ۱۳۸۴ ۱۳۸۵ ۱۳۸۶ ۱۳۸۷ ۱۳۸۸ ۱۳۸۹ ۱۳۹۰ ۱۳۹۱ ۱۳۹۲ ۱۳۹۳ ۱۳۹۴ ۱۳۹۵ ۱۳۹۶ ۱۳۹۷ ۱۳۹۸ ۱۳۹۹ ۱۴۰۰ ۱۴۰۱ ۱۴۰۲ ۱۴۰۳ ۱۴۰۴ ۱۴۰۵ ۱۴۰۶ ۱۴۰۷ ۱۴۰۸ ۱۴۰۹ ۱۴۱۰ ۱۴۱۱ ۱۴۱۲ ۱۴۱۳ ۱۴۱۴ ۱۴۱۵ ۱۴۱۶ ۱۴۱۷ ۱۴۱۸ ۱۴۱۹ ۱۴۲۰ ۱۴۲۱ ۱۴۲۲ ۱۴۲۳ ۱۴۲۴ ۱۴۲۵ ۱۴۲۶ ۱۴۲۷ ۱۴۲۸ ۱۴۲۹ ۱۴۳۰ ۱۴۳۱ ۱۴۳۲ ۱۴۳۳ ۱۴۳۴ ۱۴۳۵ ۱۴۳۶ ۱۴۳۷ ۱۴۳۸ ۱۴۳۹ ۱۴۴۰ ۱۴۴۱ ۱۴۴۲ ۱۴۴۳ ۱۴۴۴ ۱۴۴۵ ۱۴۴۶ ۱۴۴۷ ۱۴۴۸ ۱۴۴۹ ۱۴۵۰ ۱۴۵۱ ۱۴۵۲ ۱۴۵۳ ۱۴۵۴ ۱۴۵۵ ۱۴۵۶ ۱۴۵۷ ۱۴۵۸ ۱۴۵۹ ۱۴۶۰ ۱۴۶۱ ۱۴۶۲ ۱۴۶۳ ۱۴۶۴ ۱۴۶۵ ۱۴۶۶ ۱۴۶۷ ۱۴۶۸ ۱۴۶۹ ۱۴۷۰ ۱۴۷۱ ۱۴۷۲ ۱۴۷۳ ۱۴۷۴ ۱۴۷۵ ۱۴۷۶ ۱۴۷۷ ۱۴۷۸ ۱۴۷۹ ۱۴۸۰ ۱۴۸۱ ۱۴۸۲ ۱۴۸۳ ۱۴۸۴ ۱۴۸۵ ۱۴۸۶ ۱۴۸۷ ۱۴۸۸ ۱۴۸۹ ۱۴۹۰ ۱۴۹۱ ۱۴۹۲ ۱۴۹۳ ۱۴۹۴ ۱۴۹۵ ۱۴۹۶ ۱۴۹۷ ۱۴۹۸ ۱۴۹۹ ۱۵۰۰ ۱۵۰۱ ۱۵۰۲ ۱۵۰۳ ۱۵۰۴ ۱۵۰۵ ۱۵۰۶ ۱۵۰۷ ۱۵۰۸ ۱۵۰۹ ۱۵۱۰ ۱۵۱۱ ۱۵۱۲ ۱۵۱۳ ۱۵۱۴ ۱۵۱۵ ۱۵۱۶ ۱۵۱۷ ۱۵۱۸ ۱۵۱۹ ۱۵۲۰ ۱۵۲۱ ۱۵۲۲ ۱۵۲۳ ۱۵۲۴ ۱۵۲۵ ۱۵۲۶ ۱۵۲۷ ۱۵۲۸ ۱۵۲۹ ۱۵۳۰ ۱۵۳۱ ۱۵۳۲ ۱۵۳۳ ۱۵۳۴ ۱۵۳۵ ۱۵۳۶ ۱۵۳۷ ۱۵۳۸ ۱۵۳۹ ۱۵۴۰ ۱۵۴۱ ۱۵۴۲ ۱۵۴۳ ۱۵۴۴ ۱۵۴۵ ۱۵۴۶ ۱۵۴۷ ۱۵۴۸ ۱۵۴۹ ۱۵۵۰ ۱۵۵۱ ۱۵۵۲ ۱۵۵۳ ۱۵۵۴ ۱۵۵۵ ۱۵۵۶ ۱۵۵۷ ۱۵۵۸ ۱۵۵۹ ۱۵۶۰ ۱۵۶۱ ۱۵۶۲ ۱۵۶۳ ۱۵۶۴ ۱۵۶۵ ۱۵۶۶ ۱۵۶۷ ۱۵۶۸ ۱۵۶۹ ۱۵۷۰ ۱۵۷۱ ۱۵۷۲ ۱۵۷۳

اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ۝ وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّوْرِ

بيشڪ ان ۾ ضرور نشانين آهن ايمان وارن ماڻهن جي واسطي ۽ ڪنهن ڏينهن سور ڦڪڙو ويندو
فَقَرَعَنَ فِي السَّمٰوٰتِ وَمَنْ فِي الْاَرْضِ اَلَا مَنْ شَاءَ اللّٰهُ

۱۴۸ ۽ پوءِ گهٻرائجي ويندا جيترا آسمان ۾ آهن ۽ جيترا زمين ۾ آهن ۱۴۹ مگر جنهن کي

وَكُلُّ اَوَّهٌ دٰخِرِيْنَ ۝ وَتَرٰى الْجِبَالَ كَحُسِّهَا جَامِدَةً وَهِيَ

خدا آهي ۱۵۰ ۽ سمران جي حضور حاضر ٿيا عاجزي ڪندي ۽ ٿڌن ڏسندڙن جبلن کي خيال ڪندي ته اهي چيل
تَتَرَمَّرُ السَّحَابُ صُنْعَ اللّٰهِ الَّذِي اَتَقَنَ كُلَّ شَيْءٍ اِنَّهٗ خَبِيرٌ

آهن حال انڪه اهي هلندڙ هوندا ڪڪرن وانگر هلن ۱۵۱ ۽ اهي ڪراهن الله جي جنهن حڪمت سان ٺاهي هر شيءِ

بِمَا تَفْعَلُوْنَ ۝ مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهٗ خَيْرٌ مِّنْهَا وَهُمْ

بيشڪ ان کي خبر آهي توهان جي ڪمن جي . جنهن نيڪي ڪئي ان جي واسطي ان کان بهتر انعام آهي ۱۵۲

مَنْ فَرَعَ يَوْمٍ مِّنْ اٰمَنُوْنَ ۝ وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُبَّتْ

۽ اهي ان ڏينهن جي گهٻاهت کان امن ۾ هوندا ۱۵۳ ۽ جنهن برائي ڪئي ۽ اهو ڀرو انهن جا منهن اوستا

وَجُوهُهُمْ فِي النَّارِ هَلْ تُجْزَوْنَ اَلَا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۝

ڪيا ويا ۱۵۴ ۽ توهان کي ڇا بدلو ملندو مگر انهيءَ جو جيڪو ڪندا هئا ۱۵۵

اِنَّمَا اُمِرْتُ اَنْ اَعْبُدَ رَبَّ هَذِهِ الْبَلَدَةِ الَّذِيْ حَرَّمَهَا وَلَهُ

مون کي ته اهوئي حڪم ٿيو آهي جو عبادت ڪريان هن شهر جي رب جي ۱۵۶ جنهن ان کي حرمت وارو ڪيو آهي

كُلُّ شَيْءٍ ۝ وَاُمِرْتُ اَنْ اَكُوْنَ مِنَ الْمُسْلِمِيْنَ ۝ وَاَنْ اَتْلُوْا

۱۵۷ ۽ اُنهيءَ کي آهي ۽ مون کي حڪم ٿيو آهي ته مان فرمايو وارن ماڻهان . ۽ هي ته قرآن

الْقُرْآنُ ۚ فَمِنْ اِهْتَدٰى فَاَتَمَّ اِهْتِدٰى لِنَفْسِهٖ وَمَنْ ضَلَّ

جي تلاوت ڪريان ۱۵۸ ۽ پوءِ جنهن هدايت اختيار ڪئي انهي پنهنجي فائدي جي رت رتي ۱۵۹ ۽ جيڪو گمراهي ٿي ۱۶۰

فَقُلْ اِنَّمَا اَنَا مِنَ الْمُنذِرِيْنَ ۝ وَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ سَيُرِيْكُمْ

ته فملاءِ نشانه فقط ڏيکاريندا آهن ۱۶۱ ۽ فملاءِ سڀ تعريفون الله جي واسطي آهن غنيروا آهن ۱۶۲ ۽ انهن جي نشانين ۱۶۳

اَيُّمَ فَتَعْرِفُوْنَهَا وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُوْنَ ۝

۱۶۴ پوءِ توهان ان کي سڃاڻي وٺندؤ ۱۶۵ ۽ اهي محبوب تنهنجو رب غافل نه آهي اي انسانو توهان جي عملن کان .

منزل ۵

۱۴۷ ۽ آيت ۾ موت کان پوءِ زنده ٿيڻ تي دليل آهي . هن ڪري ته جيڪو ڏينهن

جي روشني کي رات جي اونداهي سان ڀرت جي اونداهي ڏينهن جي روشني

سان تبديل ڪرڻ تي قادر آهي ، اهوئي کي زندهه ڪرڻ تي قادر آهي . رات ۽

ڏينهن جي انقلاب مان پڻ هي معلوم ٿئي ٿو ته هن ڏينهن جي دنيا زندگي جو

انتظام آهي ؛ پوءِ اهو بيڪار ڏيکيو ويو ، بلڪ ان زندگي جي عملن تي عذاب

۽ ثواب جو درست ۽ ٺيڪ هجڻ حڪمت جي تقاضا آهن ۽ جڏهن دنيا

دارالعمل (عمل جو گهر) آهي ته پوءِ ضروري آهي ته هڪ

دارالآخره به هجي . اُتان جي حياتي ۾ رهن جي عملن جي مثالي .

۱۴۸ ۽ ان جي ڦوڪڙ وارو حضرت اسرافيل عليه السلام هوندو .

۱۴۹ اهڙو گهٻرائڻ ، جيڪو موت جو سبب ٿيندو .

۱۵۰ ۽ جنهن جي دل کي الله تعاليٰ سڪون عطا فرمائي . حضرت ابراهيم

رضي الله تعاليٰ عنه کان روايت ٿيل آهي ته اهي شهيد آهن ، جيڪي پنهنجون

تلوارون ڪنڌن ۾ لٽڪائي عرش جي چوٽ اري حاضر ٿيندا . حضرت ابراهيم

رضي الله تعاليٰ عنه نماز واري آهي شهيد آهن . هن ڪري ته اهي پنهنجي پالڻهار

وٽ زندهه آهن . انهن کي گهٻاهت نه پهچندي . هڪ قول هي آهي ته ٿورڪ

کان پوءِ حضرت جبرئيل ، ميڪائيل ، اسرافيل ۽ عزرائيل عليهم السلام

باقي رهندا .

۱۵۱ يعني قيامت جي ڏينهن سڀ ماڻهو موت کان پوءِ جيئرا ڪيا ويندا ۽

ميدان ۾ الله تعاليٰ جي حضور ۾ عاجزي ڪندي حاضر ٿيندا . ماضي جي صغي

سان تعبير فرمائڻ واقع ٿيڻ جي ثابت هجڻ جي لاءِ آهي .

۱۵۲ ۽ قائم معلوم ٿيندا ۽ حقيقت ۾ اهي ڪڪرن وانگر ٽپن هوندا . جيڪي ڪڪر

۽ ڦاٽا ۽ ڦاٽا هوندا آهن ، متحرڪ معالو ۽ ٽپن ۽ ٽپن آهن ايستائين جو اهي

زمين تي ڪريڪن جي برابر ٿي ويندا . پوءِ دلا داري ڪري پکڙجي ويندا .

۱۵۳ نيڪي مان مراد ڪلمه توحيد جي شاهدي آهي . ڪن مفسرن ته

خلوي عمل ۽ ڪن چيو ته هر طاعت ، جيڪا الله تعاليٰ جي لاءِ ڪيل هجي .

۱۵۴ جنت ۽ ثواب .

۱۵۵ جيڪا عذاب جي خوف کان ٿيندي پهرين گهٻاهت ، جنهن جو

ڪرمتين آيت ۾ ٿيل آهي . اها هن کان سواءِ آهي .

۱۵۶ يعني شرڪ .

۱۵۷ يعني اهي اوستا باهه ۾ اڇلايا ويندا ۽ جهمن جو خاڻا انهن کي

چوندو . ۱۵۸ يعني شرڪ ۽ گناهه ۽ الله تعاليٰ پنهنجي رسول مقبول کي فرمائيندو ته توهان فرمايو ته . ۱۵۹ يعني مڪه مڪرمه جي ۽ پنهنجي عبادت ان رب سان خاص ، حريم ، مڪي ، يث جو

ذڪر هن ڪري آهي ته اهو محبوب نبي ڪريم صلي الله تعاليٰ عليه وآله وسلم جن جو وطن مبارڪ ۽ وحي جي نزول جي جاءِ آهي . ۱۶۰ جوتي ڏکڻن انسان چوڏن ۽ ٻيو وڃي . ڏکڻ شڪار

ماريو وڃي . ذاتان جو گاهه ڪٽيو وڃي . ۱۶۱ خدا جي مخلوق کي ايمان جي دعوت ڏيڻ جي لاءِ . ۱۶۲ ان جو نفعو ۽ ثواب اهو هوندو . ۱۶۳ خدا جي پياري رسول جي اطاعت ڏيکاري ايمان ڏيڻ . ۱۶۴

۱۶۵ منهنجي ذمي پيغام پهچائڻ هو . اهو مان پروردگار (هي حڪم جهادي آيت ۽ نسخ آهي) ۱۶۶ انهن نشانين مان مراد چند چوچور جو وغيره معجزا آهن ۽ اهي سڙائون جيڪي دنيا واپس

جيئن بدور ڪرڻ جو قتل ۽ قيد ٿيڻ ۽ ملائڪن جو انهن کي مارڻ ۽ ۽

فَالْقَطْعَةُ اِلٰ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا اِنَّ فِرْعَوْنَ

پر ڪٽي ورتوان کي فرعون جي گهر وارن ٽٽو هوندي پوي انهن جو دشمن ۽ انهن جي غم ڪسب وڪايشڪ

وَهُامِنْ وَجُنُودَهُمَا كَاثِرٌ مُّطِئِينَ ۝۱۰ وَقَالَتْ اِفْرَأْتُ فِرْعَوْنَ

فرعون ۽ هامين ۽ انهن جا لشڪر خطا ڪارها وڻا ۽ فرعون جي بيبي چيو

قَرَّتْ عَيْنِي لِيْ وَلَكَ لَا تَقْتُلُوهُ ۝۱۱ عَلَيَّ اَنْ يَنْفَعَنِي

۽ هي ٻار منهنجي ۽ تنهنجي اکين جو ٿار آهي هن کي قتل نه ڪيو شايد هي اسان کي نفعو ڏي

اَوْ نَتَّخِذْهُ وَلَدًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُوْنَ ۝۱۲ وَاصْبِرْ فَوَادُ اَمْرٍ

يا اسان ان کي پٽ ڪري ورتون ۽ هي ۽ ان جي خبر مٿا ۲۲۰ ۽ صبح جو موسيٰ جي ماءُ جي دل

مُوسٰى فِرْعَاۡظُ اِنَّ كَاثِرٌ لِّكِبْدِيْ بِهٖ لَوْلَا اَنْ رَّبَّنَا عَلٰى

بيقرار ٿي پئي ۲۲۱ بشڪر ٿيڻ جو اهو امان جو حال ظاهر ڪري وڃي ۽ ڪيڏهن ان جي دل کي مضبوط ڪيون ها.

فَلْيَهَا لِيَكُوْنَنَّ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝۱۳ وَقَالَتْ لِاُخْتِيْهِ قُصِيْهِ

جو ان کي اسان جي واعدن جي يقين رهي ۽ ان جي ماءُ ان جي پيٽ کي چيو ۲۲۲ ان جي پٺيان وڃ

فَبَصُرَتْ بِهٖ عَنْ جُنُبٍ وَهُمْ لَا يَشْعُرُوْنَ ۝۱۴ وَحَرَمْنَا عَلَيْهِ

پوءِ ان کي پري کان ڏسندي رهي ۽ انهن کي ڪا خبر ڪانه هئي. ۲۲۳ ۽ اسان اگهي سموريون

الرَّاضِعَ مِنْ قَبْلِ فَقَالَتْ هَلْ اَدْلُكُمْ عَلٰى اَهْلِ بَيْتِ

دايون ان تي حرم ڪري ڇڏيون هيون ۲۲۴ پوءِ چيائين ڇا مان توهان کي ڏس ڏيان اهڙو گهر ۾ ڪيڏهن توهان جي

يَكْفُلُوْنَ لَكُمْ وَهُمْ لَمْ يَشْعُرُوْا ۝۱۵ فَرَدَدْنَاهُ اِلٰى اُمِّهٖ كَىٰ

هن ٻاري پالي ڏين ۽ اهي ان جا خبر نٿا وٺن ۲۲۵ پوءِ ان کي سندس ماءُ جي طرف موٽايو جيئن ماءُ جون اکيون

تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ ۝۱۶ وَلَنَعْلَمَنَّ اَنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَلٰكِن

ٺڙن ۽ غمگين ڏٺي ۽ يقين ڪري ٿو الله جو واعدو سچو آهي پر

اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ۝۱۷ وَلَمَّا بَلَغَ اشْدَاۗءُ حَرْشِ اٰتِيْنٰهُ

اڪثر ماڻهو ڏٺا ڄاڻن ۽ ڪيڏهن پنهنجي حوالي کي پهتو ۽ پرورن واريون ٿي ويا اسان ان کي حڪم

حُكْمًا وَّعَلَمًا ۝۱۸ وَكَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِيْنَ ۝۱۹ وَدَخَلَ

۽ علم عطا ڪيو ۲۲۶ ۽ اسان اهڙي انعام ڏيندا آهيون چڱن کي ۽ ان شهر ۾ داخل ٿيو

منزل ۵

۲۱۰ ان رات جي صبح جو ۽ ان صندوق کي فرعون جي اڳيان

رکيائون ۽ اها کولي وئي ته حضرت موسيٰ عليه السلام برآمد

ٿيو ۽ پنهنجي اڳوڻي مان کير چوسي پيو. ۲۱۱ ان جو ڪان

۲۱۲ جيڪو ان جو وزير هو. ۲۱۳ يعني نازمان. الله تعاليٰ

انهن کي هي سزا ڏني جو سڌ هلاڪو واري دشمن جي پرورش

ڪرائي. ۲۱۴ جڏهن فرعون پنهنجي قوم جي ماڻهن جي

برغلان سان حضرت موسيٰ عليه السلام جي قتل جو ارادو

ڪيو. ۲۱۵ چيو ته اهو ان جي قابل آهي. فرعون جي گهر واري

آسيد تمار نيڪ بيبي هئي. نبي سگورن جي نسل مان هئي

غريبن ۽ مسڪينن تي رحم ڪر ڪندي هئي. تنهن

فرعون کي چيو ته هي ٻار سال کان وڌيڪ عمر جو معلوم

ٿئي ٿو ۽ توڻ هن سال مهينا ٿيندڙ ٻارن جي قتل جو

حڪم ڏنو آهي: ان کان سواءِ ۽ معلوم ته هي ٻار

دريا ۾ پڪو ٿي سر زمين کان آيو آهي. جڏهن ته توکي جڻن

ٻار جو اندوڻو آهي، سو هن کي ملڪ جي بني اسرائيلن

مان ٻڌو آيو آهي. آسيد سگوري جي اها ڳالهه انهن ماڻهن

مجي. ۲۱۶ ان کان، جيڪو انجا مٿي وارو هو. ۲۱۷

جڏهن ان ٻڌو ته سندس فرزند فرعون جي هٿ ۾ پهچي

ريو آهي. ۲۱۸ ۽ مادري محبت جي جوش ۾ واپس ڏانهن

(هاڻي پٽ هاءِ پٽ) پڪاري ريهي ها. ۲۱۹ جيڪو ڪندو

اسان ڪري چڪا آهيون ته تنهنجي ان فرزند کي تنهنجي

طرف موٽائينداسون. ۲۲۰ جنهن جو نالو مريم هو ته ڪا

معلوم ڪرڻ لاءِ. ۲۲۱ ۽ هي ان ٻار جي پيٽ آهي ۽ ان

جي نگراني ڪري ٿي. ۲۲۲ اهڙي طرح جيتري قدر ايون

حاضر ڪيون ويون، مگر پاڻ انهن مان ڪنهن جي ۽ ڄاڻي

ڪي رات مبارڪ ڏلا تو. سو انهن ماڻهن کي گهڻو ڪر

تبيو ته اهڙي دائي ڪٿان حاصل ڪجي، جنهن جو ڪير

پاڻ پين. ڊاين سان گڏ سندس پيٽ ۽ اهر حال ڏسڻ

۽ ڏيکاري ان مومعو لڌن. ۲۲۳ اهڙي طرح ان

انهن جي خواهش تي پنهنجي والده کي انهن وٽ آندو.

حضرت موسيٰ عليه السلام فرعون جي گهر ۾ پهتو ۽ کير

جو لاءِ ورتي پيو فرعون کيس شفقت منجهان ڪرائڻ ۽ مومعو

هو. جڏهن سندس والده آئي ۽ ان جي خوشبر لڌائين ته کيس قرار ڏيو ۽ پاڻ ان جو کير پيئڻ لڳا. فرعون جي ٽن ٻارن جي ڇاڳين جو هن تنهنجي کير کان سواءِ ٻي ڪنهن جي به کير کي وات

نه لائون. ان چير مان هڪ عورت آهيان، پاڪ مان رهندي آهيان، منهنجي کير خوشگوار آهي، جسم خوشبر دار آهي: ان ڪري جن ٻارن جي طبيعت ۾ نفاس ٿئي ٿي، سي پين عورت جو کير

نه ٿا پيئن. مگر منهنجي کير پيئڻ ٿا. فرعون کير پيارڻ لاءِ کيس مقرر ڪري ٻار حوالي ڪيو ۽ کيس گهر، وڻي وڃڻ جي اجازت ڏني. اهڙي طرح پاڻ پنهنجي تخت جيڪو پنهنجي گهر ۾ رکي آئي

۽ الله تبارڪ و تعاليٰ جو مسجد و پورو ٿيو ۽ کيس ڪامل اطمينان ٿي ويو ته هي فرزند ارجمند ضرور ٿي ويندو. الله تعاليٰ ان واعدو جو ڪر فرمائي ٿو. ۲۲۴ ۽ شڪ ۾ رهن ٿا.

حضرت موسيٰ عليه السلام پنهنجي والده وٽ کير پيئڻ جي زماني تائين رهيو ۽ ان زماني ۾ فرعون ان کي هڪ اشي روزانو ڏيندو رهيو. کير ڇڏو ان کان پوءِ پاڻ حضرت موسيٰ عليه السلام کي

فرعون وٽ وٺي آئي ۽ پاڻ اتي پرورش پائڻ لڳو. ۲۲۵ عمر شريف تنهن سال کان وڌيڪ ٿي ويئي. ۲۲۶ يعني دين ۽ دنيا جي مصالحتن جو علم.

الْمَدِينَةَ عَلَى حِينٍ غَفْلَةٍ مِّنْ أَهْلِهَا فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ

۳۲۳ جنهن وقت شهر واپس پهريون جي ننڊ ۾ بي خبر هئا ۳۲۴ پرڏيئي ۳ مان ۳۲۵ جيڪو سنڌي

يَقْتَتِلَنِ هَذَا اِمْرًا شَيْعَةً وَهَذَا اِمْرًا عَدُوًّا ۳۲۶ فَاسْتَعَانَهُ

۳۲۷ ۳۲۸ ۳۲۹ ۳۳۰ ۳۳۱ ۳۳۲ ۳۳۳ ۳۳۴ ۳۳۵ ۳۳۶ ۳۳۷ ۳۳۸ ۳۳۹ ۳۴۰ ۳۴۱ ۳۴۲ ۳۴۳ ۳۴۴ ۳۴۵ ۳۴۶ ۳۴۷ ۳۴۸ ۳۴۹ ۳۵۰

الَّذِي مِّنْ شَيْعَةٍ عَلَى الَّذِي مِّنْ عَدُوٍّ ۳۵۱ فَوَكَرَهُ مُوسَىٰ

۳۵۲ ۳۵۳ ۳۵۴ ۳۵۵ ۳۵۶ ۳۵۷ ۳۵۸ ۳۵۹ ۳۶۰ ۳۶۱ ۳۶۲ ۳۶۳ ۳۶۴ ۳۶۵ ۳۶۶ ۳۶۷ ۳۶۸ ۳۶۹ ۳۷۰

فَقَضَىٰ عَلَيْهِ ۳۷۱ هَذَا اِمْرًا مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ ۳۷۲ اِنَّهُ عَدُوٌّ مُّضِلٌّ

۳۷۳ ۳۷۴ ۳۷۵ ۳۷۶ ۳۷۷ ۳۷۸ ۳۷۹ ۳۸۰ ۳۸۱ ۳۸۲ ۳۸۳ ۳۸۴ ۳۸۵ ۳۸۶ ۳۸۷ ۳۸۸ ۳۸۹ ۳۹۰

مُبِينٌ ۳۹۱ قَالَ رَبِّ اِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَغَفَرَ لَهُ ۳۹۲

۳۹۳ ۳۹۴ ۳۹۵ ۳۹۶ ۳۹۷ ۳۹۸ ۳۹۹ ۴۰۰ ۴۰۱ ۴۰۲ ۴۰۳ ۴۰۴ ۴۰۵ ۴۰۶ ۴۰۷ ۴۰۸ ۴۰۹ ۴۱۰

اِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ۴۱۱ قَالَ رَبِّ بِمَا اُتَعِمْتُ عَلَىٰ فُلَانٍ

۴۱۲ ۴۱۳ ۴۱۴ ۴۱۵ ۴۱۶ ۴۱۷ ۴۱۸ ۴۱۹ ۴۲۰ ۴۲۱ ۴۲۲ ۴۲۳ ۴۲۴ ۴۲۵ ۴۲۶ ۴۲۷ ۴۲۸ ۴۲۹ ۴۳۰

اَكُوْنُ ظَهِيراٌ لِّلْمُجْرِمِيْنَ ۴۳۱ فَاصْبِرْ فِي الْمَدِينَةِ خَافِيًا

۴۳۲ ۴۳۳ ۴۳۴ ۴۳۵ ۴۳۶ ۴۳۷ ۴۳۸ ۴۳۹ ۴۴۰ ۴۴۱ ۴۴۲ ۴۴۳ ۴۴۴ ۴۴۵ ۴۴۶ ۴۴۷ ۴۴۸ ۴۴۹ ۴۵۰

يَتَرَقَّبُ ۴۵۱ اِنَّ الَّذِي اسْتَنْصَرَهُ بِالْاَمْسِ يَسْتَصْرِخُهُ ۴۵۲

۴۵۳ ۴۵۴ ۴۵۵ ۴۵۶ ۴۵۷ ۴۵۸ ۴۵۹ ۴۶۰ ۴۶۱ ۴۶۲ ۴۶۳ ۴۶۴ ۴۶۵ ۴۶۶ ۴۶۷ ۴۶۸ ۴۶۹ ۴۷۰

لَهُ مُوسَىٰ اِنَّكَ لَعَوِيٌّ مُّبِينٌ ۴۷۱ فَلَمَّا اَنَّ اَرَادَ اَنْ يَّبْطِشَ

۴۷۲ ۴۷۳ ۴۷۴ ۴۷۵ ۴۷۶ ۴۷۷ ۴۷۸ ۴۷۹ ۴۸۰ ۴۸۱ ۴۸۲ ۴۸۳ ۴۸۴ ۴۸۵ ۴۸۶ ۴۸۷ ۴۸۸ ۴۸۹ ۴۹۰

بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لَّهُمَا ۴۹۱ قَالَ يٰمُوسَىٰ اَتُرِيدُ اَنْ تَقْتُلَنِي

۴۹۲ ۴۹۳ ۴۹۴ ۴۹۵ ۴۹۶ ۴۹۷ ۴۹۸ ۴۹۹ ۵۰۰ ۵۰۱ ۵۰۲ ۵۰۳ ۵۰۴ ۵۰۵ ۵۰۶ ۵۰۷ ۵۰۸ ۵۰۹ ۵۱۰

۵۱۱ ۵۱۲ ۵۱۳ ۵۱۴ ۵۱۵ ۵۱۶ ۵۱۷ ۵۱۸ ۵۱۹ ۵۲۰ ۵۲۱ ۵۲۲ ۵۲۳ ۵۲۴ ۵۲۵ ۵۲۶ ۵۲۷ ۵۲۸ ۵۲۹ ۵۳۰

كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا بِالْاَمْسِ ۵۳۱ اِنْ تُرِيدُ اِلَّا اَنْ تَكُوْنَ جَبَّارًا

۵۳۲ ۵۳۳ ۵۳۴ ۵۳۵ ۵۳۶ ۵۳۷ ۵۳۸ ۵۳۹ ۵۴۰ ۵۴۱ ۵۴۲ ۵۴۳ ۵۴۴ ۵۴۵ ۵۴۶ ۵۴۷ ۵۴۸ ۵۴۹ ۵۵۰

فِي الْاَرْضِ وَمَا تُرِيدُ اَنْ تَكُوْنَ مِنَ الْمُضِلِّيْنَ ۵۵۱ وَ

۵۵۲ ۵۵۳ ۵۵۴ ۵۵۵ ۵۵۶ ۵۵۷ ۵۵۸ ۵۵۹ ۵۶۰ ۵۶۱ ۵۶۲ ۵۶۳ ۵۶۴ ۵۶۵ ۵۶۶ ۵۶۷ ۵۶۸ ۵۶۹ ۵۷۰

۵۷۱ ۵۷۲ ۵۷۳ ۵۷۴ ۵۷۵ ۵۷۶ ۵۷۷ ۵۷۸ ۵۷۹ ۵۸۰ ۵۸۱ ۵۸۲ ۵۸۳ ۵۸۴ ۵۸۵ ۵۸۶ ۵۸۷ ۵۸۸ ۵۸۹ ۵۹۰

۵۹۱ ۵۹۲ ۵۹۳ ۵۹۴ ۵۹۵ ۵۹۶ ۵۹۷ ۵۹۸ ۵۹۹ ۶۰۰ ۶۰۱ ۶۰۲ ۶۰۳ ۶۰۴ ۶۰۵ ۶۰۶ ۶۰۷ ۶۰۸ ۶۰۹ ۶۱۰

منزل ۵

آهي ۳۳۳ اهو شهر ياد منف هو، جيڪو مصري حدن ۾ آهي، ان جو اصل

۳۳۴ ماف آهي، قطي، بيان، بران، لفظي معنيٰ آهي، هي، پهريون شهر آهي،

۳۳۵ جيڪو حضرت نوح عليه السلام جي طرفان کان پوءِ آباد ٿيو، ان

۳۳۶ سرزمين ۾ مصري حار اقامت ڪئي، اهي اقامت وارا ڪل ٽي هئا

۳۳۷ تنهن ڪري ان جو نالو ماف ٿيو، پوءِ ان جي عربن منف ٿي يا اهو

۳۳۸ حابين هو جيڪو مصر کان پڻ فرسنگن جي مفاصلي تي هو، هڪ

۳۳۹ قول به آهي ته اهو شهر عين شمس هو (جمل ۾ خاين)، ۳۴۰ ۳۴۱

۳۴۲ حضرت موسيٰ عليه السلام جو پويشيدہ طريقي داخل ٿيڻ جو سبب

۳۴۳ هي هو ته جڏهن حضرت موسيٰ عليه السلام جو ان تيوت پاڻ تي جو

۳۴۴ بيان ۾ فرعونن جي گهاري جو شروع ڪيائين، بني

۳۴۵ اسرائيلن جا ماڻهو سندس ڳالهه ٻڌندا هئا ۽ سندس تابعداري ڪندا

۳۴۶ هئا، پاڻ فرعونين جي دين جي معنيٰ فرمايندا هئا، آهستي آهستي ان جو

۳۴۷ چرچو مٿي فرعونن ڳولا ۾ هئا، ان ڪري پاڻ جنهن ڳوٺ ۾ داخل

۳۴۸ ٿيندا هئا ته اهو ئي وقت ۾ داخل ٿيندا هئا، جڏهن اتان جا ماڻهو

۳۴۹ غفلت ۾ هوندا هئا، حضرت علي المرتضيٰ رضی اللہ تعالیٰ عنہ کان

۳۵۰ روايت ٿيل آهي ته اهو ٽي نهن عيد جو هو، ماڻهو راند ۽ روند ۾

۳۵۱ مشغول هئا (مدارڪ چاڙهن)، ۳۵۲ بني اسرائيلن مان، ۳۵۳ يعني

۳۵۴ قطي فرعونن جي قوم مان، اهو اسرائيلي ٿي ظلم ڪري رهيو هو ته جيئن

۳۵۵ ان تي ڪيائين جو پوءِ لڏي فرعون جي بروجي خاني ۾ ڳوٺجي، ۳۵۶

۳۵۷ يعني حضرت موسيٰ عليه السلام جي، ۳۵۸ پهريائين پاڻ قطي

۳۵۹ کي چيائين ته اسرائيل ٿي ظلم ڪر ان کي ڇڏي ڏي، پر اهڙي

۳۶۰ ڌڻيو ۾ بد زباني ڪرڻ ڳوٺ حضرت موسيٰ عليه السلام ان کي ان

۳۶۱ ظلم کان روڪڻ لاءِ ڪليل هئو، ۳۶۲ يعني اهو سري پوءِ ڳوٺ

۳۶۳ ان کي واري ۾ دفن ڪري ڇڏيائين، سندس ارادو قتل ڪرڻ جو

۳۶۴ نه هو، ۳۶۵ يعني ان قطي جو اسرائيل ٿي ظلم ڪرڻ، جيڪو

۳۶۶ ان جي هلاڪت جو سبب ٿيو (خاين)، ۳۶۷ هي ڪلاو حضرت

۳۶۸ موسيٰ عليه السلام جو نون ٿي طريقي سان آهي، چوڻ ڪاندر ڪا

۳۶۹ نافوا ٿي سرخ ڏي ۽ بني سڳورا معصوم آهن، انهن کان گناهه نه ٿا

۳۷۰ ٿين، قطي کي مارڻ سنڌ ظلم جي دفع ڪرڻ ۽ مظلوم جي مدد ڪرڻ لاءِ هو

۳۷۱ اهو ڪنهن به ملت ۾ گناهه نه آهي، پر ۽ پنهنجي طرف تقصير

۳۷۲ جي نسبت ڪرڻ ۽ استغفار ڪرڻ اهو مقرب ٻانهن جو دستور

جَاءَ رَجُلٌ مِّنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ يَسْعَىٰ قَالَ يٰمُوسَىٰ إِنَّ

شهر جي پرين چيڙي کان هڪ شخص ڏکندو آيو چيائين اي موسىٰ بيشڪ ڀارو ڀارو تنهنجي ڀرپور مشورو ڪري

الْمَلَا يَأْتَمِرُونَ بِكَ لِيُقْتُلُوكَ فَاخْرِجْ اِنِّي لَكَ مِّنْ

رهيا آهن ڀرو نڪري وڃ ڏس مان تنهنجو خير خواه آهيان

الرَّصِيدِينَ ۵۰ فَاخْرِجْ مِنْهَا خَافًا يَّتَرَقَّبُ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِّنْ

۵۰ پرچ ان شهر مان نڪر ڇڏي هن انتظار ۾ هائي ڇا ٿو ٿئي عرض ڪيائين اي منهنجارب مونکي ظالمن کان بچايو

الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ۵۱ وَلَمَّا تَوَجَّهَ تَلَقَّاءَ مَدْيَنَ قَالَ عَسَىٰ

۵۱ ۽ جڏهن مدين جي طرف مٽجه ٿيو ۵۰ چيائين قريبي آهي جو منهنجو

رَبِّيَ اَنْ يَّهْدِيَنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ ۵۲ وَلَمَّا وُرِدَ مَاءَ مَدْيَنَ

رب مون کي سڌي واٽ ٻڌائي ۵۱ ۽ جڏهن مدين جي پاڻي (ڪوه) ۵۲

وَجَدَ عَلَيْهِ اُمَّةٌ مِّنَ النَّاسِ يَسْقُونَ ۵۳ وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِمْ

في آيو اتي ماڻهن جي هڪ ٽولي کي ڏٺائين جڙپنهي مال کي پاڻي پياري رهيا آهن ۽ انهن کان هڪ طرف ۵۳

اٰرْتَيْنِ تَدُودُنِ قَالَ مَا خَطْبُكُمْۙ قَالَتَا لَا نَسْقِي حَتّٰى

ٻه طرف ڏٺائين جيڪي منهنجي مال کي روڪي بيٺو ۵۳ ۽ مري فرمايو ڏس ماڻهن جي ڇڪٽي ۵۲ آهي انهن جي پاڻي ڏياريندڙن آهي انهي

يُصْبِرُ الرَّعَاۗءُ وَابْوَا شَيْخٌ كَبِيرٌ ۵۴ فَسَقَىٰ لَهُمَا ثُمَّ تَوَلَّىٰ اِلَىٰ

تائين جو سمورا ڏنار مال پياري مرندي ڏس ۵۴ اٿا جي ڀاڱي ڏنايت ڀرو آهي تنهنجي انهن منهنجي مال کي پاڻي ڏياريندڙن ۵۳

الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ اِنِّي لِمَا اَنْزَلْتَ اِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ ۵۵

ڇانوي طرف ڦريو ۵۴ عرض ڪيائين اي منهنجارب مان ان طعام جو جيڪو تون منهنجي طرف لاهين محتاج آهيان ۵۵

فَجَاءَتْهُ اِحْدَاهُمَا تَشْتٰى عَلَىٰ اسْتِحْيَاۗءٍ قَالَتْ اِنَّ اِبْنِي يَدْعُوكَ

ڀرو انهن مان هڪڙي ان وٽ آئي شورو سان هلندي ۵۵ چيائين منهنجي ٽوڪي سڌي ٿو ڇو ٽوڪي مزدوري ڏي

لِيَجْزِيَكَ اَجْرًا مَّا سَقَيْتَ لَنَا ۖ فَلَمَّا جَاءَهَا وَقَصَّ عَلَيْهِ

اسان جي مال کي پاڻي ڏيارڻ جي ۵۵ جڏهن موسىٰ ان وٽ آيو ۽ ان کي سچو سچو واقعو ٻڌي ۵۵ ۵۴

الْقَصَصُ ۵۶ قَالَ لَا تَخَفْ ۖ نَفَخْنَا فِيْهِ مِنۢ مُّجۜوۡتٍ مِّنَ الْقَوۜمِ الظَّالِمِيۡنَ ۵۷

۵۶ چيائين ڊڄ ڌ تون بچي وئين ظالمن کان ۵۷

منزل ۵

۵۸ جنهن کي مؤمن آل فرعون چون ٿا. اها خبر ٻڌي ويجهي رستي کان. ۵۹

فرعون جلد ۵۸ شهر مان. ۵۹ اها ڳالھ خبر ڄاڻي ۽ معاسحت ايندي ٿي کان

چان ٿو ۵۹ يعني فرعون جي قور کان. ۶۰ مدين اهو مقام آهي، جتي

شعيب عليه السلام تشريف رکندو هو. ان کي مدين (بن ابراهيم) چوندا آهن. مصر

کان ايسٽائين اٺن ڏينهن جو مفاصلو آهي. هي شهر فرعون جي حڪومت جي حد

کان ٻاهر هو. حضرت موسىٰ عليه السلام ان جو ڀرستو ڌڙو هو. ڏکاوش

سولائي هئي، ڏ سفر جو سامان، ڏڪو ساڻي، رستي ۾ روڻ جي پٺي ۽ زمين جي

ساوڪ کان سواءِ خزاڻن کي ڪاٻي شيءِ ڏنل ندي هئي. ۶۰ اهڙي طرح

الله تعاليٰ هڪ ملائڪ موجب، جيڪو کيس مدين تائين وٺي ويو. ۶۰ يعني

۵ ڪوه. ۶۱ جنهن مان اتان جا ماڻهو پاڻي ڪڍيندا هئا ۽ پنهجن جانورن کي

پياريندا هئا. اهو ڪوه شهر جي ڀرسان هو. ۶۱ يعني مردن کان جدا. ۶۲

هن انتظار ۾ رهڻو ڦارڻ تي ۽ ڪوه خالي ٿي ۽ ڇو ڪوه کي ڏاڍن ۽ طاقتور

ماڻهن گهيري ۾ رکيو هو. انهن جي هجڻ ۽ ورتون کان ممڪن ڏهه جو پنهجن

جانورن کي پاڻي پياري سگهن. ۵۸ يعني پنهجي جانورن کي پاڻي ڇو ٿيون پيارين؟

۵۹ ڇو ته انسان مردن جي هجڻ ۽ وري سگهن ٿيون، ڏي پاڻي ڪڍي سگهن

ٿيون. جڏهن اهي ماڻهو پنهجن جانورن کي پاڻي پياري موتي ويندا آهن، تڏهن ڪو

مڙجيڪو پاڻي ڇڏي وڃي، سراسر انهن جانورن کي پياريندڙن آهيون. ۶۰

ضعيف آهي، خود اهو ڪوه ڏوڪري سگهي. ان ڪري جانورن کي پاڻي پيارڻ جي

ضرورت اسان کي پيش آئي. جڏهن حضرت موسىٰ عليه السلام انهن جو ڳالهائڻ

ٻڌيون، تڏهن کيس رقت آئي ۽ رحو آيو ۽ اتي ئي پيو ڪو، جيڪو ان جي پريشا

هو ۽ هڪ تمام گهرو پٿر مٿس رکيل هو، جنهن کي گهاٽا ماڻهو ڏسي هٿاڻي سگهندا

هئا، تنهن کي پاڻ اڪيلي سر هٿاڻي ڇڏيو. ۶۰ اس ڪو ڪو جي سختي هئي ۽

پاڻ ڪيئن ڏينهن کان کاڌو ڏاڍو ڀاڙو هئا، ۽ بگ جو مٿن غلبو هو، تنهنڪري

آرام حاصل ڪرڻ لاءِ هڪ وڏي جانور ۽ ويهي رهيو ۽ بارگه رب العزت

۶۱ ۶۲ حضرت موسىٰ عليه السلام کي کاڌو ڏياري ڀرو هفتو ٿيو هو، ان

وچ ۾ هڪ ڳرهه ڏياري ڀريو هئا. ۶۱ ۶۲ پٽ مبارڪ ٻڌي اقدس سان ملي ويو هو.

ان حالت ۾ پنهجي ڪم ۾ رب کان طعام جي طلب ڪيائين ۽ بارگه خداوند

قدس منهنجي قرب ۾ منزلت رکڻ جي موجودان عاجزي ۽ انڪاري سان ۶۱

جو ڳوٺ طلب ڪيائين. جڏهن اهي ماحيز ڏيون ان ڏينهن جا مليل پنهجي

گهر مٽي آيون ۽ سندن والد ماجد فرمايو ته اڄ ايترو جلد اچڻ جو سبب؟

عرض گذاريائون ته، اسان هڪ نيڪ مرد ڏٺو آهي، ان اسان تي رحمت ڪري

۶۱ ۶۲ منهن ٻانهن سان ڏکي، جسم لڪائي، هي وڏي صاحبزادي

هئي، جنهن جو نالو صفورا آهي ۽ هڪ قول هي آهي ته اها ننڍي هئي. ۶۰ حضرت موسىٰ عليه السلام اجرت وٺڻ تي راضي ڏٿيو ۽ پر حضرت شعيب عليه السلام جي زيارت ۽ ان جي ملاقات جي ارادي

سان هليو ۽ ان صاحبزادي کي فرمايائين ته تون منهنجي پويان ٿي رستو ٻڌائيندي هل. ۱۰ اهو پاڻ ڀرو رهڻ جي خيال سان فرمايائين ۽ اهڙي طرح تشريف آندائين. جڏهن حضرت موسىٰ عليه السلام

حضرت شعيب عليه السلام وٽ پهتو ته کاڌو موجود هو: حضرت شعيب عليه السلام فرمايو ته کاڌو کاڌو. حضرت موسىٰ عليه السلام منظور ڪيو ۽ اعوذ بالله فرمايائين. حضرت شعيب عليه السلام

فرمايو ته کاڌي ڏکڻ جو ڪهڙو سبب؟ ۱۰ ڇا ڪو ڪوڙ آهي يا توکي بگ ڊگ ڏاڏي؟ پاڻ فرمايائين ته ڏهن خوف کان، جو اهو کاڌو منهنجي هن عمل جو عريض ڏئي وڃي، جيڪو تون توهان جي جانورن کي پاڻي پياري

انجهان ڏي آهي: چيو ته اسان اهي ماڻهو آهيون، جو جيڪي عمل تي عريض وٺڻ قبول ڏس ڪيون. حضرت شعيب عليه السلام فرمايو اي جوان! ايئن ڏاڏي، هي کاڌو تنهنجي عمل جو عريض ڏاڏي، بلڪ منهنجي ۽ منهنجن

اين ڏاڏن جي عادت آهي ته اسان مهمان کولي ڏس ۱۰ کاڌو ڪاڙيندا آهيون. پوءِ پاڻ ويٺا ۽ کاڌو تناول فرمايائون. ۶۰ ۶۱ سمورو واقعو ۽ احوال، جيڪي فرعون سان ڳڏ ڏياريو هو، پنهجي والد

باسعادت کان وٺي قبيلي جي قتل ۽ فرعونين جو کين قتل جي ارادي سان پويان ڳڏ تائين جو سڀ حضرت شعيب عليه السلام کي ٻڌايا. ۶۱ ۶۲ يعني فرعون ۽ فرعونين کان: چيو ته هي مدين ۾ فرعون

جي حڪومت ۽ سلطنت ڏاڏي، مستکو. ۱۰ هن مان ثابت ٿيو ته هڪ شخص جي خبيثي عمل ڪرڻ ڇڏي، ٿوري اهو غلام هجي يا عزت، ۽ هي ڏاڏي ثابت ٿيو ته ڌاري سان پهرين ڳاري ۽ احتياط سان هلڻ چاهڻ آهي.

(مداري)

وڪا جيڪا حضرت موسيٰ عليه السلام کي سڏڻ لاءِ مڪلي ويئي هئي وڌي
يا ننڍي، ۱۸۰ ته هي اسان جيڪيون ڇاريون وڃي آهن ان کي ذڪر ڪري .
۱۹۰ حضرت شعيب عليه السلام صاحبزادي کان معلوم ڪيو ته توکي ان جي
قوت ۽ امانت جو ڪهڙو علم آهي؟ ان عرض ڪيو ته قوت ته ان مان ظاهر آهي جو
ان اڪيلي کوه تان اهو پٿر لٿو، جنهن کي ڏهن کان گهٽ ماڻهو ڏٺا ڪي سگهن
۽ امانت هن مان ظاهر آهي ته ان اسان کي ڏسندي ئي سر جهڪايو ۽ نظر ڏکيائين
۽ اسان کي چيائين ته توهان پويان هلو، ايئن ڏٺي جو هو اسان توهان جا ڪپڙا ڦٽڻ
۽ بدن جو ڪو حصو ظاهر ٿي. اهو ٻڌي حضرت شعيب عليه السلام، حضرت موسيٰ
عليه السلام کي وڪا اهو وڪو نصيحت هو، عقد جانفط ڏهڻا، چوڻ، مستڪون
عقد جي لاءِ ماضي جو حيف و ضروري آهي، مستڪون ۽ ايئن ئي منڪوحه جي
تعيين به ضروري آهي. وڪا مستڪون - آخر مرد جو اڪثر دعوت سان نڪاح
ڪنهن ٻئي آزاد شخص جي خدمت ڪرڻ يا پڪڙين چارڻ کي مهر قرار ڏئي ڇڏي
آهي. مستڪون - ۽ جيڪڏهن آزاد مرد ڪنهن مدت تائين عورت جي خدمت
۴ خدمت ڪرڻ يا قرآن ڪرڻ جي تعليم کي مهر قرار ڏيئي نڪاح ڪيو
ته نڪاح جائز آهي ۽ اهي شيون مهر ڏيئي سگهندڙون بلڪ ان صورت
۾ مهر مثل لازم ٿيندو هدايه ۽ (حمدي)، وڪا يعني اها تنهنجي مهرباني
ٿيندي ۽ توتي واجب ڏيندو، وڪا هر توتي پورا ڏهه سال لازم ڪريان .
وڪا پوءِ منهنجي طرف کان سهڻو معاملو ۽ وڪاهه وفا ئي ٿيندي ۽ انشاء
الله تعاليٰ پاڻ الله تعاليٰ جي توفيق ۽ مدد تي پروسسي ڪرڻ جي لاءِ نومايا ٿين.
وڪا توتي ڏهن سالن جو اياڻن سالن جو، وڪا پوءِ جڏهن سندس
عقد تي چڪو، تڏهن حضرت شعيب عليه السلام پنهنجي صاحبزادي کي حڪم
ڏنو ته حضرت موسيٰ عليه السلام کي لڏ ڏي، جنهن سان پڪڙين جي نگهباني ڪري
۽ چيڙيدڙ ڇانورن کي دفع ڪري. حضرت شعيب عليه السلام وٽ نين سگورن
جون ڪيترين ئي ليون هيون، صاحبزادي اُجهڙت وڃي حضرت آدم عليه السلام
جي لڏ ماکي تي پيڻ جيڪا پاڻ جنت مان آندي هئي ۽ بني سگور ان جا وڻ
ٿيندا هلندا ۽ اڳيا ۽ اها حضرت شعيب عليه السلام وٽ پهتي هئي، حضرت
شعيب عليه السلام اها حضرت موسيٰ عليه السلام کي ڏني، وڪا حضرت
ابن عباس رضی اللہ تعالیٰ عنہما کان روایت ٿيل آهي ته پاڻ وقت وقت يعني ڏهه
سال پورا ڪيائين. پوءِ حضرت شعيب عليه السلام کان مصري طرف واپس
وڃڻ جي اجازت گهريائين. پاڻ اجازت ڏنائينس. وڪا سندس والد جي
اجازت سان مصر ڏانهن. وڪا جڏهن ته پاڻ جهنگ ۾ هو، اونداهي

قَالَتْ اِحْدَايَا بَتِ اسْتَجِرُّكَ اِنْ خَيْرٌ مِّنْ اسْتَجَرْتُ النَّفْسَ
انهن مان هڪڙي چيڙيڪا اي منهنجا ڀيڻ هن کي نوڪر ڪري رک ۱۸۰ بيشڪ پلو نوڪر اهر آهي جيڪو طاقتور
الادمين ۱۹۰ قَالَ اِنِّي اُرِيدُ اَنْ اُنْكِحَكَ اِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ
امانت دار مڃي. وڪا چيائين مان چاهيان ٿو ته پنهنجي هنن ٻن نياڻين مان هڪڙي تڪي پرڻايان ته هن مهر تي جوتون
عَلَى اَنْ تَاْجُرْنِي ثَلَاثِي حَبِيْرًا اَنْ اَتَسْتَعْرِفَ مِنْ عِنْدِكَ
۱۸۰ سال منهنجي نوڪري ڪرين ته پوءِ جيڪڏهن ڏهه سال پورا ڪيون ته اها تنهنجي طرف کان وڪا ۽
وَقَا اُرِيدُ اَنْ اَسْتَسْتَعْرِفُ اِنْ شَاءَ اللّٰهُ مِنَ الصَّرِيْحَيْنِ ۱۹۰
۽ مان تڪي تعليف ۽ مدد ڏيان ته توهان ڏهن سال گهريو ته تون مون کي نيڪن ٿا ڏسندين
قَالَ ذَلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ اَيُّمَا الْاَجَلَيْنِ تَضَيَّتْ فَلَا عُدْوَانَ
۱۸۰ موسيٰ چيڙيڪا ۽ پنهنجي ڇڻ براهوئي تي چڪو ته مان انهن ٻنهي مان جيڪا به مڏيڙي ڪريان ته پوءِ مرن تي
عَلَى ۱۹۰ وَاللّٰهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ۲۰۰ فَلَمَّا قَضَىٰ مُوسَىٰ الْاَجَلَ
ڪو مطالعو ڪري ڏهن ڏهن جو ڪو آهي اسان جي هن قول تي وڪا. پوءِ جڏهن موسيٰ پنهنجو مدو پورو ڪيو
وَسَارَ بِاهْلِهِ اَنْسَ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ نَارًا قَالَ لاهْلِهِ امْكُثُوا
۽ پنهنجي بيبي کي ڏنل ڏهن طرف هڪڙي باه ڏنائين وڪا پنهنجي گهر واري کي چيائين
اِنِّي اَنْسْتُ نَارًا لَّعَلِّي اَتِيْكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ اَوْ جَذْوَةٍ مِّنَ النَّارِ
توهان ترسو مان هڪ باه ڏنهي آهي شايد مان اتان ڪا خبر آڻيان ته يا
لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ۲۱۰ فَلَمَّا اَتَاهَا نُودِيَ مِنْ شَاطِئِ الْوَادِ
توهان جي واسطي باهه مرڪر تان آڻيان جوتوهان سيڪير پوءِ جڏهن باه وٽ پهتو ته کيس آواز آيو
الَّذِيْنَ فِي الْبُقْعَةِ الْمُبْرَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ اَنْ يُّمُوْسَىٰ اِنِّي
ميدان جي سڄي ڪناري کان وڪا برڪت واري ڄاوو ۽ وڻ مان وڪا ته اي موسيٰ
اَنَا اللّٰهُ رَبُّ الْعَالَمِيْنَ ۲۲۰ وَاَنْ اَتَىٰ عَصَاكَ فَلَمَّا رَاَهَا تُهْتَزُّ
بيشڪ مان تي آهيان الله سوره ڪهان جو رب. ۲۳۰ ۽ هي ته ڦٽي ڪري پنهنجي لڏ وڪا پوءِ جڏهن موسيٰ
كَانَهَا جَانً وَّلِيْ مُدْبِرًا وَّلَمْ يَّعْقُبْ ۲۳۰ يُّمُوْسَىٰ اَقْبِلْ
ان کي چيڙندي ڏسو ڇو ته تانگي ۾ پئي ٿيڙي هليو ۽ مري ڏڏنائين ۲۴۰ اي موسيٰ آهستي آهستي اچ

منزل ۵

رات هئي، سخت سرد هئي، رستگهر تي ويهيو، ان وقت پاڻ باه ڏسي ڪري. ۲۵۰ رستي جي ته ڪهڙي طرف آهي. ۲۶۰ جيڪو حضرت موسيٰ عليه السلام جي ساڄي پاسي جي طرف هو. ۲۷۰
اهو وڻ غاب جو هو يا عروج جو عروج هڪ ڪنڊي دار وڻ آهي جيڪو جهنگ ۾ ٿيندو آهي. ۲۸۰ جڏهن حضرت موسيٰ عليه السلام ساڻي وڻ ۾ باه ڏيئي ورتائين ته الله تعاليٰ کان
هي ڪنهن جي قدرت نه آهي ۽ بيشڪ ان ڪلام جو الله تعاليٰ کي ڳالهائيندڙ آهي. هي به منقول آهي ته هي ڪلام حضرت موسيٰ عليه السلام صرف ڪنن مبارڪن مان ئي نه پر پنهنجي جسم
مبارڪ جي هر جزي سان ٻڌو. ۲۹۰ اهو ئي طرح پاڻ لڏ اڇلايائين ته اها تانگي ٿي ويئي. ۳۰۰ تڏهن تانگي ٿي ويئي.

سرون تيار ڪرڻ جون تازا اهوئي دنيا ۾ سڀني کان پهريون سرون ٺاهڻ وارو آهي. اها ڪاريگري ان کان اڳ ۾ نه هئي.

۱۱۰

نهایت بلند.

۱۱۱

اهڙي طرح هاماڻ هزارين ڪاريگر ۽ مزدور گڏ ڪيا ۽ سرون ٺهرايون ۽ عمارتي سامان گڏ ڪري ايتري ته بلند عمارت ٺهرايائين جو دنيا ۾ ان جي بلڪل ڪابه عمارت بلند ۾ نه هئي. ذريعن هي ڪان ڪبره (معاد الله) الله تعاليٰ جي لاءِ به مڪان آهي ۽ اهو جسم آهي جو ان تائين پهچڻ ان جي لاءِ ممڪن نٿيندو.

۱۱۲

يعني موسيٰ عليه السلام.

۱۱۳

پنهجي ان دعويٰ ۾ تان جو هڪ معبود آهي، جنهن کيس پنهنجو رسول بڻائي اسان جي طرف ڇڪايو آهي.

۱۱۴

۽ حق تي ذمعيانو ۽ باطل تي رهيا.

۱۱۵

۽ سمورا ٻڌي ويا.

۱۱۶

دنيا ۾.

۱۱۷

يعني ڪفر ۽ نافرماني جي دعوت ڏين ٿا جنهن سان جهنم جي عذاب جا حقدار ٿين ۽ جيڪو انهن جي اطاعت ڪري، اهو به جهنمي ٿي وڃي.

۱۱۸

يعني خزاري ۽ رحمت کان جدا ٿي.

۱۱۹ يعني زوريت، مثلاً نوح، عاد

فَرَعُونَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ مَا عَلِمْتُ لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرِي

اي درباريو! مان توهان جي لاءِ پاڻ کان سواءِ ڪوبه خدا نه ڄاڻان پوءِ اي هاماڻ منهنجي واسطي

فَأَوْقَدْ لِي فِيهَا مَنُ عَلَى الطِّينِ فَأَجْعَلْ لِي صَرْحًا لَّعَلِّي

سرون پڇاڻو ته پوءِ مڪمل ٿام ۾ شايد مان موسيٰ جي خدا کي جهاتي پيا ٿي ٿوسي اچان

أَكْطَعُ إِلَى إِلَهٍ مُوسَى وَإِنِّي لَأَكْظَنُهُ مِنَ الْكَذِبِينَ ۝

۱۱۱ ۽ بيشڪ منهنجي گمان ۾ ته اهو ۱۱۲ ڪوڙو آهي. ۱۱۳ ۽ ان ۽ سندس لشڪرين

اسْتَكْبَرُ هُوَ وَجُنُودُهُ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَظَنُوا أَنَّهُمُ الْبَاقِي

زمين ۾ اجائي وڌائي اختيار ڪئي ۱۱۴ ۽ سمجهيائون ته کين اسان جي طرف

لَا يُرْجَعُونَ ۝ فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ فَانْظُرْ

موت ڏيکاري. پوءِ اسان ان کي ۽ ان جي لشڪر کي پڪڙي درياءَ ۾ ڦٽي ڪري ڇڏيو ۱۱۵ ۽ پوءِ ٿوس

كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ۝ وَجَعَلْنَاهُمْ آيَةً يُدْعَوْنَ

ڪهڙي پڇاڙي تي ظالمن جي. ۽ انهن کي اسان ۱۱۶ ۽ دوزخين جو اُڀرائڻ بنايو جو باهه جي طرف

إِلَى النَّارِ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا يُنصَرُونَ ۝ وَاتَّبَعْنَاهُمْ فِي هَذِهِ

سڌن ۱۱۷ ۽ قیامت جي ڏينهن انهن جي مدد نه ٿيندي ۽ اسان هن دنيا ۾ انهن جي پٺيان

الدُّنْيَا لَعْنَةُ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ هُمْ مِنَ الْمَقْبُوحِينَ ۝ وَلَقَدْ

لمنت لڳائي ڇڏي ۱۱۸ ۽ قیامت جي ڏينهن انهن جي واسطي حراي هوندي.

آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِ مَا أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ الْأُولَى

۽ بيشڪ اسان موسيٰ کي ڪتاب عطا فرمايو ۱۱۹ بعد ان جي جو اڳيون قومون ۱۲۰ هلاڪ فرماي ڇڏيون

بَصَائِرَ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ۝

جنهن ۾ ماڻهن جي واسطي دل جوڻ، کولڻ واريون ڳالهيون ۽ هدايت ۽ رحمت آهي من اهي نصيحت پراڻين.

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْعَرَبِيِّ إِذْ قَضَيْنَا إِلَى مُوسَى الْأَمْرَ

۽ تون ۱۲۱ طرف جي اولهه طرف موجود هئين ۱۲۲ ۽ جد هن اسان کي رسالت جو حڪم ڏنو ۽ ان وقت

وَمَا كُنْتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ ۝ وَلَكِنَّا أَنْشَأْنَا قُرُونًا فَتَطَاوَلَ

تون حاضري هئين. پر ٿوري ئي ته اسان هڪڙيون قومون پيدا ڪيون ۱۲۳ ۽ پوءِ انهن تي

منزل ۵

۱۱۹ ۽ حضرت محبوب سيد الانبياء محمد مصطفيٰ صلي الله تعالى عليه واله وسلم. ۱۲۰ اهو حضرت موسيٰ عليه السلام جو ميقات هو. ۱۲۱ ۽ کيس ڪلام فرمايو ۽ مقرب بنايو. ۱۲۲ يعني حضرت موسيٰ عليه السلام کان پوءِ گهڻيون ئي امتون.

عَلَيْهِمُ الْعُرَّةُ ۚ وَمَا كُنْتَ تَارِيًا فِي أَهْلِ مَدْيَنَ تَتْلُوا
 وَكُنْتُمْ زَمَانًا رِيًّا ۚ وَرَبِّي تَزَنُّ مَدْيَنَ وَارْتَمَى هُنَّ مَدْيَنَ فِي إِسْلَامِ جَرَنَ آيَتُونِ بِرُحْمَتِي
 عَلَيْهِمُ الْيَتْنَا وَلَكِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ۝ وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ
 هَاؤُا إِسْلَامِ رَسُولِ بِنَاؤُا وَارْتَمَى سَوْنِ ۱۱۲ ۚ وَرَبِّي تَزَنُّ مَدْيَنَ وَارْتَمَى هُنَّ مَدْيَنَ فِي إِسْلَامِ جَرَنَ آيَتُونِ بِرُحْمَتِي
 الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا وَلَكِنْ رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ لِتُنْذِرَ قَوْمًا مِمَّا
 إِسْلَامِ سَدِّ مَوَكَّلَا هَاؤُا تَهْنِي رِبِّي حَتَّى (مَرَّتْ) غَيْبَ عِلْمَ دُنَايَا ۱۱۸ ۚ وَرَبِّي تَزَنُّ مَدْيَنَ وَارْتَمَى هُنَّ مَدْيَنَ فِي إِسْلَامِ جَرَنَ آيَتُونِ بِرُحْمَتِي
 أَنَّهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ۝
 تَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۚ إِنَّهُ يَرْبِطُ الرِّجْلَيْنِ الَّتِي يَشَاءُ ۚ وَهُوَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۚ
 وَلَوْلَا أَنْ تُصِيبَهُمْ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ فَيَقُولُوا
 رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنُذِّقَهُمْ آيَاتِكَ وَنَكُونُ مِنَ
 الْمُؤْمِنِينَ ۝ فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا لَوْلَا
 آيَتُنَا هَؤُلَاءِ ۚ وَرَبِّي تَزَنُّ مَدْيَنَ وَارْتَمَى هُنَّ مَدْيَنَ فِي إِسْلَامِ جَرَنَ آيَتُونِ بِرُحْمَتِي
 أَوْتِي مِثْلَ مَا أُوتِيَ مُوسَى ۚ أَوَلَمْ يَكْفُرُوا بِمَا أُوتِيَ مُوسَى
 جَبَّارِينَ ۚ وَرَبِّي تَزَنُّ مَدْيَنَ وَارْتَمَى هُنَّ مَدْيَنَ فِي إِسْلَامِ جَرَنَ آيَتُونِ بِرُحْمَتِي
 مِنْ قَبْلُ قَالُوا سِحْرَانِ تَظَاهَرَا ۚ وَقَالُوا إِنَّا بِكُمْ لَكَافِرُونَ ۝
 ۱۲۱ ۚ جِيَاؤُنْ هِي سَيِّ جَادُوكَ ۚ هُنَّ مَدْيَنَ وَارْتَمَى هُنَّ مَدْيَنَ فِي إِسْلَامِ جَرَنَ آيَتُونِ بِرُحْمَتِي
 قُلْ قَاتِلُوا يُكْتَبُ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ هُوَ أَهْدَى مِنْهُمَا أَتَّبِعُهُ
 أَهْلِينَ ۚ وَرَبِّي تَزَنُّ مَدْيَنَ وَارْتَمَى هُنَّ مَدْيَنَ فِي إِسْلَامِ جَرَنَ آيَتُونِ بِرُحْمَتِي
 إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝ فَإِنْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ
 ۱۲۲ ۚ مَا نَ فِي بَرِّي كُنْتُ يَكْتَبُ مِنْ تَهْنِي رِبِّي حَتَّى (مَرَّتْ) غَيْبَ عِلْمَ دُنَايَا ۱۱۸ ۚ وَرَبِّي تَزَنُّ مَدْيَنَ وَارْتَمَى هُنَّ مَدْيَنَ فِي إِسْلَامِ جَرَنَ آيَتُونِ بِرُحْمَتِي
 أَنَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ ۚ وَمِنْ أَهْلِ مَدْيَنَ تَتَّبِعُوا هَوَاهُ ۚ وَغَيْرُ
 ۱۲۳ ۚ هِي فَطَنِي خَوَاشِ جِي فِي بِنَاؤُا ۚ هُنَّ مَدْيَنَ وَارْتَمَى هُنَّ مَدْيَنَ فِي إِسْلَامِ جَرَنَ آيَتُونِ بِرُحْمَتِي

منزل

۱۱۵ ۚ پوءِ انهن الله تعالیٰ جو لعدو وساري چڙيو ۽ انهن ان جي فرمانبرداري
 چڙي ڏني ۽ ان جي حقيقت هي آهي ته الله تعالیٰ حضرت موسيٰ عليه السلام
 ۽ سندس قوم کان محبوس سيد عالم حبيب خدا حضرت محمد مصطفيٰ صلي
 الله تعالیٰ عليه واله وسلم جن جي حق ۾ ۽ مٿن ايمان آڻڻ متعلق لعدو ورتا
 هئا. جڏهن گهڻو وقت گذريو ۽ امتن کان پوءِ امتن گذرندڙن هلنديون
 آيون ته انهن ماڻهن انهن لعدو کي وساري چڙيو ۽ ان جي وفا چڙي ڏني.
 ۱۱۶ ۚ پوءِ اسان توهان کي علم ڏيئي ۽ ڳڻين جي حالت کان ڳاھ ڪريو سي.
 ۱۱۷ ۚ حضرت موسيٰ عليه السلام کي تربيت عطا فرمائو وقت.
 ۱۱۸ ۚ جن سان توهان انهن جا احوال بيان فرمايو. توهان جڙانهن امرن جي
 خبر ڏيڻ توهان جي تربيت جو ظاهر دليل آهي.
 ۱۱۹ ۚ ان قوم مان مُراد مڪي وارا آهن، جيڪي فترت جي زماني ۾ هئا، جيڪي
 حضرت محبوس سيد عالم صلي الله تعالیٰ عليه واله وسلم جن ۾ حضرت موسيٰ عليه السلام
 جي وچ ۾ پنج سؤ پنجاه سالن جي مدت جي آهي.
 ۱۲۰ ۚ عذاب ۾ سزا.
 ۱۲۱ ۚ يعني جيڪو ڪفر ۽ گناهه انهن ڪيون.
 ۱۲۲ ۚ آيت جي معنيٰ آهي ته رسولن جو مڪر جي مُحت جي الزام جي لاءِ آهي
 جو انهن کي هن عذر ڪرڻ جي گنجائش ڏيئي ته اسان ته انهن رسولن ۾ موڪليا
 ويا. ان ڪري گمراهه ٿي ويا سي، جيڪڏهن رسولن اچن ها ته اسان ضرور
 تابعدار ٿيون ها ۽ ايمان آڻيون ها.
 ۱۲۳ ۚ يعني حضور پُرور محبوس سيد عالم صلي الله تعالیٰ عليه واله وسلم.
 ۱۲۴ ۚ مڪي جي ڪافرن.
 ۱۲۵ ۚ يعني کين قرآن ڪريم هڪ ئي وقت چيو ته تون پوءِ جهڙي طرح حضرت
 موسيٰ عليه السلام کي پورو تربيت هڪ ئي ڀيري عطا فرمايو پوءِ ڇڏي
 آهي ته محبوس سيد الڪونين صلي الله تعالیٰ عليه واله وسلم جن کي عطا ۽ يد بيضا
 جهڙا معجزا چيو ته ڏاڍا ويا. الله تعالیٰ زباني ٿو.
 ۱۲۶ ۚ يهودين قريش کي پيغام موڪليو ته محبوس سيد عالم صلي الله تعالیٰ عليه
 واله وسلم جن کان حضرت موسيٰ عليه السلام جهڙا معجزا طلب ڪريو. اُن
 تي هي آيت نازل ٿي ۽ فرمايو ويو ته جن يهودين هي سوال ڪيو آهي، چاهه حضرت
 موسيٰ عليه السلام جا ۽ جيڪو ان کي الله تعالیٰ جي طرف کان ڏنو ويو آهي، ان جا
 انڪاري ڏسيا؟

۱۲۷ ۚ يعني تربيت جا ڀر ڏيڻ ڪريم جا ڀر. انهن پنهنجي کي انهن جادوچير
 ۽ هڪ ڦر ۽ ۴ ساجران آهي. ان تقديري معنيٰ هي ٿيندي ته پئي جادوگر آهن يعني محبوس سيد عالم صلي الله تعالیٰ عليه واله وسلم جن ۽ حضرت موسيٰ عليه السلام. نشان ۽ زور ۽ معنيٰ جي مُشڪن، ۽ ۴
 شريف جي يهودين جي سردارن ڏانهن قاصد موڪلي معلوم ڪيو ته محبوس سيد الڪونين صلي الله تعالیٰ عليه واله وسلم جن متعلق ڳڻين ڪتابن ۾ ڪا خبر آهي؟ انهن جواب ڏنو ته هاڻو محبوس سائين
 جن جي نعت ۽ صفت سندن ڪتاب تربيت ۾ موجود آهي. جڏهن اها خبر قريش کي پهتي، ته ڏهن محبوس سيد عالم صلي الله تعالیٰ عليه واله وسلم جن ۽ حضرت موسيٰ عليه السلام جي متعلق چوڻ
 لڳا، اهي پئي جادوگر آهن. انهن مان هڪ ڦر پئي جو معنيٰ ۽ مددگار آهي، ان تي الله تعالیٰ فرمايو. ۱۲۸ ۚ يعني تربيت ۽ قرآن ڪريم کان. ۱۲۹ ۚ پنهنجي هن قول ۾ ته اهي پئي جادو ۽ جادوگر آهن. هن ۾
 تنبيهه آهي ته اهي ان جي مثل ڪتاب آڻڻ کان قطعي عاجز آهن. جهڙي طرح اڳتي ارشاد فرمايو وڃي ٿو. ۱۳۰ ۚ اهڙو ڪتاب ڏاڍي سگهن. ۱۳۱ ۚ انهن وقت ڪا حجت نه آهي.

مَرِيسَتْهَا ۱۴۶ فَبَلَكَ مَسْكِنُهُمْ لَمْ تُسْكِنْ مِنْ بَعْدِ هَؤُلَاءِ
 مير آڪري چڪا هئا ۱۴۶ پوءِ هي آهن انهن جو ڄاڻين ۱۴۷ جڙانهن کان پوءِ انهن جيڪو به رهيو
 قَلِيلًا ۱۴۷ وَكُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ ۱۴۸ وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَى
 مگر ٿورا ۱۴۷ اڄ اڻ وارث آهن ۱۴۸ ۽ تنهنجو پرياد نه ڪندو آهي شهرن کي ايتري تائين
 حَتَّى يَبْعَثَ فِي أُمَمٍ رَسُولًا يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا ۱۴۹ وَمَا كُنَّا
 جڙانهن جي اصل مرڪز ۾ رسول ۽ موعلي ۽ مڃاڻنهن تي اسان جون آيتون پڙهي واهيا ۽ اڻا شهرن کي
 مُهْلِكِي الْقُرَى إِلَّا وَأَهْلُهَا ظَالِمُونَ ۱۵۰ وَمَا أَدْنَيْتُمْ مِنْ شَيْءٍ
 فقط ان وقت پرياد ڪندا آهيون جڏهن ان جا رهاڪو ظالم ٿي وڃن ۱۵۰ ۽ توهان کي جو ڪجهه نه ٿو ويو
 فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَزِينَتُهَا ۱۵۱ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى
 اهو دنيا جي زندگي جو نفو ۽ ان جي سينگار ۱۵۱ ۽ جيڪي الله رت آهي ۱۵۲ سو بهتر ۽ باقي رهڻ
 أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۱۵۲ أَفَمَنْ وَعَدْنَاهُ وَعْدًا حَسَنًا فَهُوَ لَا يَفِيهِ
 وارو آهي ۱۵۲ پوءِ چا توهان کي عقل آهي ۱۵۳ پوءِ چا اهو جنهن کي اسان سزا ڏيڻ وڃي ۱۵۴ پوءِ اهو ان کي ڏسندو ۽
 كَسَنَ مَتَاعَهُ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا تَهُوَ يَوْمَ الْقِيَمَةِ ۱۵۵
 ان جهڙو ۽ انهن جي انشا دنيا جي زندگي جو نفو ۽ سرفرازي ۱۵۵ ۽ ڏيڻو ۱۵۶ گهٽ ۽ گهٽ ۱۵۷
 الْمُحْضَرِينَ ۱۵۸ وَيَوْمَ يَنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَاءِيَ
 حاضر ڪريو ۱۵۸ ۽ جنهن ڏينهن انهن کي سڏيندو ۱۵۹ پوءِ فرمائيندو ڪا ٿي آهن اهي جن کي توهان ۱۶۰
 الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ۱۶۱ قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ
 منهنجو شريڪ گمان ڪنداسين اهي چرندڙن تي ڪا ثابت ٿي چي ۱۶۱ اي اڃا جا رب هي آهن اهي
 رَبَّنَا هَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَغْوَيْنَا ۱۶۲ أَغْوَيْنَاهُمْ كَمَا غَوَيْنَا تَبَرَّأْنَا إِلَيْكَ
 جن کي اسان گمراهيو اسان انهن کي گمراهيو ۱۶۲ ۽ انهن کي اسان گمراهيو ۱۶۳ ۽ انهن کي اسان گمراهيو ۱۶۴ ۽ انهن کي اسان گمراهيو ۱۶۵
 مَا كَانُوا إِلَّا نَارًا يَبْعُدُونَ ۱۶۶ وَقِيلَ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ فَدَعَوْهُمْ
 اسان جي پرچا ۱۶۶ ڪندا هئا ۱۶۷ ۽ انهن کي فرمايو ويندو ته پنهنجي شريڪن کي سڏيو ۱۶۸ پوءِ انهن کي سڏيندا
 فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَرَأَوُا الْعَذَابَ ۱۶۹ لَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا يَهْتَدُونَ ۱۷۰
 اهي انهن جي ڊڄندا ۱۶۹ ۽ کين آڏو عذاب ڏسندا ۱۷۰ ۽ چوڻا ۱۷۱ ڪهڙو ڇڪڙو آهي هاڻي ڪڏهن اهي سڏي وٺ هان هاڻي

منزل ۵

۱۴۶ ۽ انهن سرڪشي اختيار ڪئي هئي جو الله تعاليٰ جي ڏنل رستي کان ٽٽي هئا
 ۽ پوءِ ڇڏي ڇڏي ٿي هئا. مڪي وارن کي اهڙي قور جي خراب انجام کان خوف
 ڏياريو ويو ٿو. جن جو حال انهن وانگر هو جو الله تعاليٰ جن نعتن لهندا هئا پر شڪر
 ڏڪندا هئا. ويتر انهن نعمتن تي غور ڪندا هئا. تنهنڪري اهي هلاڪ ڪيا ويا.
 ۱۴۷ جن جا نشان باقي آهن ۽ عرب جا ماڻهو پنهنجن سقون دوران انهن کي ڏسن.
 ۱۴۸ ته ڪو مسافر يا واهڙو انهن ۾ ٿوري گهڙي لاهو آڙ ڪري ٿو. پوءِ
 وري خلي پيارهن ٿا.
 ۱۴۹ انهن مڪانن جا يعني اتان جا رهاڪو ائين هلاڪ ٿيا جو انهن کان پوءِ
 سندن ڪو جانشين باقي نه رهيو. هاڻي الله تعاليٰ کان سواءِ انهن مڪان جو
 ڪو وارث نه آهي. خلق جي نشانن کان پوءِ اهوئي سڀني جو وارث آهي.
 ۱۵۰ يعني مرڪزي مقام ۾ ڪن مفسرن چيو ته اهوئي مان مراد مڪه مڪرمه
 آهي ۽ رسول مان مراد خاتم الانبياء حضرت پيغمبر ڪريم محبوب محمد
 مصطفيٰ احمد مجتبيٰ ماب الله تعاليٰ عليه السلام.
 ۱۵۱ ۽ انهن کي تبليغ ڪري ۽ خبر ڏي ته جيڪڏهن اهي ايمان نه آڻيندا
 ته انهن تي عذاب ڪيو ويندو ته جيئن انهن تي عذاب لازم ٿئي ۽ انهن جي لاءِ
 عذوبن گنجائش باقي نه رهي.
 ۱۵۲ رسول جي تڪذيب ڪندا آهن، پنهنجي ڪفري جهيل جن ۾ ان
 سبب کان عذاب جا حقدار ٿين.
 ۱۵۳ جنهن جي بقا تاهه ٿوري ۽ جنهن جو انجاف ناهي.
 ۱۵۴ يعني آخرت جا نفعو.
 ۱۵۵ سڀني بغضن کان خالي دائره هميشه ۽ نه ختم ٿيڻ وارو
 ۱۵۶ جو ايترو سمجهي سگهيو ته باقي فاني کان بهتر آهي. انهيءَ ڪري
 چيو ويو آهي ته جيڪو شخص آخرت کي دنيا تي ترجيح ڏئي، سو نادان آهي.
 ۱۵۷ جنت جي ثواب جو.
 ۱۵۸ اهي ٻئي هر گهرن برابر ڏٺا ۽ سگهن. انهن ۾ پيڊيون جنهن کي سڏيو ٿو
 ويو، سو مومن آهي ۽ پير ڪافر.
 ۱۵۹ الله تعاليٰ ملامت جي طريقي سان
 ۱۶۰ دنيا ۾ منهنجو شريڪ.
 ۱۶۱ يعني عذاب واجب ٿي چڪو ۽ اهي ماڻهو گمراهي وارن جا سردار ۽
 ڪفر جا امام آهن.
 ۱۶۲ يعني اهي ماڻهو اسان جي ڏوڪي ٿا پر پنهنجي اختيار کي گمراهي ٿيا

اسان جي ۽ انهن جي گمراهي ۽ پڪو فرق نه آهي. اسان انهن کي مجبور ڪيو هو. ۱۶۳ بلڪ اهي پنهنجن خواهشن جا پوڄاري ۽ پنهنجن شهوتن جا تابعدار هئا. ۱۶۴ يعني ڪافرن کي فرمايو ويندو ته
 پنهنجن ڀڃڻ کي سڏيو. اهي توهان کي عذاب کان بچائون. ۱۶۵ دنيا ۾ جيئن آخرت ۾ عذاب نه ڏسن ها.

۱۶۶ يعني ڪانفرنس کان دريافت فرمائيندو.
 ۱۶۷ جيڪي توهان جي طرف موڪليا ويا هئا
 پر حق جي دعوت ڏيندا هئا. ۱۶۸ پر ڪو
 عذر پهچت انهن کي نظر ايندي. ۱۶۹ پر
 انهن دهشت کان مات رهي ويندا يا ڪو
 ڪنهن کان هن ڪري ڏيڇندو، جو جي
 کان عاجز هجن، پر سرسرايل برائين نتيج
 هجن يا مٽي، ڪافر هجن يا ڪافر ڏوڪر.
 شرڪ کان. ۱۷۰ پنهنجي ربي تي ۽ ان
 سموري تي، جيڪو رب جي طرف کان آيو. ۱۷۱
 شان تشريل. هي آيت مشرڪن جي چوڻ
 مٿان آئي، جن چيو هو ته الله تعاليٰ حضرت
 پيغمبر ڪريم محبوب محمد مصطفيٰ احمد
 مجتبيٰ صلي الله تعاليٰ عليه وآله وسلم جي
 نبوت جي لاءِ چيو پر زنده ڪين، هي قرآن
 ڪريم مڪي مڪرم ۽ طائف جي ڪنهن
 وڏي شخص تي چڙهيو، هن ڪلام چوڻ
 وليدن وغيره هو ۽ وڏي ماڻهو مان هراڻو
 اهو پنهنجو پاڻ کي پيڇو، بن مسعود رضه
 کي وڻندو هو. ان جي جواب ۾ هي آيت
 ڪريمه نازل ٿي، فرمايو ته رسولن جو ڪو
 انهن ماڻهن جي اختيار ۾ آهي. الله تعاليٰ
 جي مرضي آهي پنهنجي حڪمت اهوئي چاڻي
 ٿو، انهن کي ان جي مرضي ۾ داخل جيڪي
 مجال. ۱۷۲ يعني مشرڪن جو. ۱۷۳
 يعني ڪفر ۾ رسول محبوب ڪرم صلي
 الله تعاليٰ عليه وآله وسلم جن جي دشمني،
 جنهن کي اهي ماڻهو لکان ٿا. ۱۷۴ پنهنجن
 ترانن سان واقعي جي خلاف، جهڙي طرح
 نبوت ۾ طعن ڪرڻ ۽ قرآن پاڪ کي تعذ
 ۱۷۵ جو مسندس اولياءِ و نياهم به ان جو

حمد ڪن ٿا ۽ آخرت ۾ به انهي حمد مان.
 لذت وٺن ٿا. ۱۷۶ انهيءَ جي قضا هر شي ۾ نافذ ۽ جاري آهي. حضرت ابن عباس رضه الله تعاليٰ عنهما فرمايو ته پنهنجن فرمانبردارن جي لاءِ مغفرت جو ۽ نافرمانن جي لاءِ شقاوت جو حڪم فرمائي ٿو. ۱۷۷ اي حبيب اڪرم محبوب معظم صلي الله تعاليٰ عليه وآله وسلم مڪي وارن کي. ۱۷۸ ۽ ٽينهن ڪڍي ڏنو. ۱۷۹ جنهن ۾ توهان پنهنجي زندگي جا ڪم ڪري سگهو. ۱۸۰ هر شي جي ڪن سان ۽ شرڪ کان پاڻ اچو. ۱۸۱ رات ٿيڻ تي ڏيئي. ۱۸۲ ۽ ٽينهن ۾ جيڪي ڪم ۾ محنت ڪئي هئي، ان جي تڪليف دور ڪريو. ۱۸۳ جو توهان ڪيتري وڏي غلطي ۾ آهيو، جو ان سان گڏ ٻئي کي شريڪ ڪريو ٿا.

وَيَوْمَ مَنَادِيهِمْ فَيَقُولُ مَاذَا أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ ۝۱۵ نَعْبُدُ
 فِي جَنَاحِ قَدِيمِ انهن کي فرمايندو ۱۵ ته توهان رسولن کي ڪهڙو جواب ڏنو. ۱۶ پر انهيءَ ٽينهن اسمن تي
 عَلَيْهِمُ الْآتِيَاءُ يَوْمَئِذٍ فَهُمْ لَا يَتَسَاءَلُونَ ۝۱۶ فَأَمَّا مَنْ تَابَ
 خُورُون انڌيون ٿي وينديون ۱۶ پر اهي هڪٻئي ۾ ڪجهه پڇي پڇي ڏيڻ لڳا، پر انهن ٽينهن ٽيڻي ۱۷
 وَأَمِنْ وَعَمِلْ صَالِحًا نَعَسَىٰ أَنْ يَكُونَ مِنَ الْمُفْلِحِينَ ۝۱۷
 ۱۷ ايمان آڻين ۱۷ ۽ ڇڻا ڪم ڪيا ٿين پر ۱۸ قريبن آهي جو اهو ڪامياب هجي.
 وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ سُبْحَنَ
 ۱۹ ۽ تنهنجو رب پيدا ڪري ته جيڪي چاهي ۽ پسند فرماي ٿو ۱۹ انهن کي ته ڪا ڪرا اختيار نه آهي پاڪاڻي
 اللَّهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ۝۲۰ وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ
 ۲۰ ۽ برتري آهي الله کي انهن جي شرڪ کان. ۲۱ ۽ تنهنجو رب پاڻي ٿو چئي انهن جي سينن ۾ لکي آهي ۲۱
 وَمَا يَعْلَمُونَ ۝۲۱ وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْحَمْدُ فِي الْأُولَىٰ
 ۲۱ جيڪي ظاهرن ٿا ۲۱ ۽ اهو ئي آهي الله جو ان کان سواءِ ڪو خدا ڪونهي انهيءَ جي ٽن تعريف آهي دنيا ۲۱
 وَالْآخِرَةِ وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۝۲۲ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ
 ۲۲ آخرت ۾ ۲۲ انهيءَ جي ۲۲ حڪم آهي ۲۲ ۽ انهيءَ جي ۲۲ طرف موٽايا ويندا ٿا تون فرما ۲۲ ۽ ۲۳ پيدا ٿي
 جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ الْآيِلَ سَرْمَدًا إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَمَةِ مَنْ إِلَهٌ
 جيڪو هن الله سڏائين توهان تي قيامت تائين رات رکي ۲۳ پر الله کان سواءِ
 عِندَ اللَّهِ يَأْتِيَكُمْ بُضِيَاءُ أَفَلَا تَسْمَعُونَ ۝۲۴ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ
 ڪهڙو خدا آهي جيڪو توهان کي روشنائي آڻي ٿو ۲۴ پر چاهو توهان ڏٺو ۲۴ ۽ ۲۵ ٽن فرمايو ته خبر نه ڪريو
 جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَمَةِ مَنْ إِلَهٌ
 جيڪو هن الله قيامت تائين روشن ٿينهن رکي ۲۵ ۽ ۲۶ پر الله کان سواءِ
 عِندَ اللَّهِ يَأْتِيَكُمْ بَلِيلٌ تَسْكُنُونَ فِيهِ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ۝۲۵ وَ
 ڪهڙو خدا آهي جيڪو توهان کي رات آڻي ٿو جنهن ۾ آرام ڪريو ۲۶ پر چاهو توهان ڪي نظر نه ٿو اچي ۲۵
 مِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ الْآيِلَ وَالنَّهَارَ لَتَسْكُنُوا فِيهِ ۝۲۶
 ۲۶ ان پنهنجي مهرباني سان توهان جي واسطي رات ۽ ٽينهن بنايا جو رات ۾ آرام ڪريو ۽ ٽينهن ۾

لذت وٺن ٿا. ۱۷۶ انهيءَ جي قضا هر شي ۾ نافذ ۽ جاري آهي. حضرت ابن عباس رضه الله تعاليٰ عنهما فرمايو ته پنهنجن فرمانبردارن جي لاءِ مغفرت جو ۽ نافرمانن جي لاءِ شقاوت جو حڪم فرمائي ٿو. ۱۷۷ اي حبيب اڪرم محبوب معظم صلي الله تعاليٰ عليه وآله وسلم مڪي وارن کي. ۱۷۸ ۽ ٽينهن ڪڍي ڏنو. ۱۷۹ جنهن ۾ توهان پنهنجي زندگي جا ڪم ڪري سگهو. ۱۸۰ هر شي جي ڪن سان ۽ شرڪ کان پاڻ اچو. ۱۸۱ رات ٿيڻ تي ڏيئي. ۱۸۲ ۽ ٽينهن ۾ جيڪي ڪم ۾ محنت ڪئي هئي، ان جي تڪليف دور ڪريو. ۱۸۳ جو توهان ڪيتري وڏي غلطي ۾ آهيو، جو ان سان گڏ ٻئي کي شريڪ ڪريو ٿا.

لَتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٤٢﴾ وَيَوْمَ نَبْذِيهِمْ
 ان جو فضل تلاش ڪريو ۽ هن لاءِ ته توهان شڪر ڪريو ۽ ۱۸۵ ۾ جنهن ڏينهن انهن کي نڌا رستو ڪندو
 فَيَقُولُ اَيْنَ شُرَكَاءِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٤٣﴾ وَنَزَعْنَا
 پوءِ نروا ۽ ڪڍي آهڻ منهنجا شريڪ جيڪي توهان بکندا هئا . ۽ هر ٽولي مان
 مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ شَهِيدًا فَقُلْنَا هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ فَعَلِمُوا اَنْ
 اسان هڪ شاهد ڪڍي ڪري ۱۸۵ نروا ۽ سوڻ پنهنجو دليل آڻيو ۱۸۵ اڳ يقين ڪندا ۱۸۵ حق الله جوي آهي
 الْحَقُّ لِلَّهِ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتُرُونَ ﴿٤٤﴾ اِنَّ قَارُونَ
 ۽ انهن کان وسري ويندا جيڪي ڪوڙ گهڻي پيدا هئا ۱۹۰ بيشڪ قارون موسيٰ جي
 كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسَىٰ فَبَغَىٰ عَلَيْهِمْ وَآتَيْنَاهُ مِنَ الْكُنُوزِ
 قوم مان هو ۱۹۰ پوءِ ان انهن تي زيادتي ڪئي ۽ اسان کيس ايترا خزانو ڏنا هئا جن جون ڪنجيون
 مَلَأَتْ مَفَازَهُ لَنَنْتَوِي بِالْعَصْبَةِ اُولَى الْقُوَّةِ اِذْ قَالَ لَهُ
 هڪ طاقتور جماعت تي (کنڻ) گريون هيون جڏهن ان کي سندس قوم ۱۹۲ چيو ته
 قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْنَ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ ﴿٤٥﴾ وَابْتَغَ فِيمَا
 آخڙ ڏکرو ۱۹۲ بيشڪ الله آخڙ ڪندڙن کي دوست نه ڪندو آهي . ۽ جيڪو مال الله توکي ڏنو آهي
 اَتٰكَ اللّٰهُ الدّٰارَ الْاٰخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدّٰنِيَا
 ان مان آخري جي گهر طلب ڪريو ۱۹۲ ۽ دنيا ۾ پنهنجو حصو نه وسار ۱۹۵ ۽ احسان ڪر
 وَاَحْسِنْ كَمَا اَحْسَنَ اللّٰهُ اِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفُسَادَ فِي الْاَرْضِ
 ۱۹۵ جيئن الله توتي احسان ڪريو ۽ ۱۹۵ زمين ۾ فساد جو طالب نه ٿي بيشڪ الله فساد
 اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٤٦﴾ قَالَ اِنَّمَا اُوْتِيْتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ
 وارن کي دوست نه ڪندو آهي . چيائين هي ۱۹۸ ته مون کي هڪ علم جي ذريعي مليو آهي جيڪو
 عِنْدِي اَوْ لَمْ يَعْلَمِ اَنَّ اللّٰهَ قَدْ اَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهِ مِنَ
 مون وٽ آهي ۱۹۹ ۽ چان کي اهو علم ڏنا آهي ته الله ان کان اڳ ۾ اهي قومون هلاڪ نروا ۽ ڇڏيون
 الْقُرُونُ مَنْ هُوَ اَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَّاَكْثَرُ جَمْعًا وَلَا يَسْأَلُ
 جن جون قوتون هن کان وڌيڪ سخت هيون ۽ جماعت هن کان گهڻي وڌيڪ وڌيڪ ۽ مجبورن کان

ع ۱۰

منزل ٥

۱۸۵ انهن کي جو ڏنڊ وڪريو. ۱۸۵ ۽ ان جي
 نعمتن جو شڪر بجا آڻيو. ۱۸۵ هي شا
 مان رسول مراد آهن جيڪي پنهنجن اُمن تي
 شاهدين ڏيندا آهن. ڪين رب جا پيغام
 پهچايا ۽ نصيحتون ڪيون. ۱۸۸ يعني
 شڪ ۽ رسول جي مخالفت ۽ جيڪو توهان
 شين هو ان تي ڪهڙو دليل آهي ۽ پيش ڪريو.
 ۱۸۹ الاهيت ۽ معبوديت خاص. ۱۹۰ دنيا
 ۾ الله تعاليٰ سان گڏ شريڪ ناهيندا هئا.
 ۱۹۱ قارون حضرت موسيٰ عليه السلام
 جي چاچي بصير جو پٽ هو. نهايت خودمخت
 ماڻهو هو. تنهنڪري کيس منور چوندا هئا
 ۽ بني اسرائيلن ۾ توتيت جو سڀني کان بهتر
 قاري هو. محتاجي ۾ ماني ۾ نهايت توت
 وارو ۽ اخلاق وارو هو. دولت هئائيندي
 ٿي ان جو حال قري ويو ۽ سامري وانگر
 منافق ٿي ويو. چيو پوءِ آهي ته فرعون ان کي بني
 اسرائيلن تي حاڪم ڪريو. ۱۹۲ يعني
 بني اسرائيل مؤمنه ۱۹۳ گهڻي مال تي ۱۹۴
 الله تعاليٰ جي نعمتن جو شڪر ڪري ۽ مال کي
 الله تعاليٰ جي واٽ ۾ خرچ ڪري. ۱۹۵ يعني

دنيا ۾ آخرت جي واسطي عمل ڪر. جيئن چوڻ وارو آهي.
 چوڻ دنيا ۾ انسان جو حقيقي حصو آهي آخرت جي واسطي
 چڱا ڪم ڪرڻ جو خواهيت ڪرڻ. مٿي ڦاسم

رڪن و غيورا ۽ ان جي تفسير ۾ هي ڇپيو
 ويو آهي ته پنهنجي صحت ۽ قوت جواني ۽ دولت
 کي ڏسارهن کان ڏانهن سان آخرت طلب
 ڪري. حديث پاڪ ۾ آهي ته پنجن شين کي
 پنجن کان اڳ ۾ غنيمت سمجهو ۱۹۵ جواني
 کي پور هائڻ کان اڳ ۱۹۶ تنهنڪري کي بيماري
 کان اڳ ۱۹۷ فراغت کي مشغوليت کان اڳ
 ۱۹۸ دولت کي محتاجي کان اڳ ۱۹۹ ۽ مرندگي

کي موت کان اڳ. ۱۹۶ الله تعاليٰ جي پانهن تي. ۱۹۷ نافرمان ۽ گناهان جو ارتڪاب ڪري ۽ ظلم ۽ بغاوت ڪري. ۱۹۸ يعني قارون چيو ته هي مال. ۱۹۹ هن علم مان مر
 يا توت جو علم آهي يا علم ڪي يا جيڪو ان حضرت مسميٰ عليه السلام کان حاصل ڪيو هو ۽ ان جي ذريعي سان ملندڙ (سي) ۱۹۹ چاندي ۽ تامي ۱۹۹ ماسون ناهيندو هو يا علم
 تجارت يا علم زراعت يا پڻ ۱۹۹ ۽ نڌن جو علم. سهل فرمايو ته جنهن پاڻ کي پانيوتنهن چوڻ ڪارون ۱۹۹ ۽ نڌن يعني قوت ۽ مال ملڻ کان وڌيڪ هئا ۽ قوتون جماعتون رکندا
 هئا. انهن کي الله تعاليٰ هلاڪ ڪري ڇڏيو. پوءِ هي قوت ۽ مال جي ڪثرت تي چور ورتو ڪري ٿي. اهو چاڻي ٿو ڏاهڙن ماڻهن جو انهار هلاڪ ٿيڻ آهي.

ولما انهن كان معلوم كثر في حاجت داهي: جود الله تعالى انهن جرحا
 كهي. انهي كبري استعلام (جاءا مث) في لاء سوال ذهيد و ملامت
 شك لاء ذهيد و ملامت گشتا سوار پا سان سوار كبري نيزون سان سيگيل
 حري لباس پهری سيگيل گهوتن في سوار و ۲۳ يعني بني اسرائيل جي ملن.
 و ۲۴ ان دولت سان هيك دنيام قارون كي ملي. و ۲۵ يعني صالحه عمل
 وارن جوئي حصو آهن ۾ ان جرثاب اهي لهن ٿا. و ۲۶ يعني قارون كي و ۲۷
 قارون ۾ سندس گهر دهاڻ جو راقوسريت ۾ اخبار جي عالمن هي ذڪر ڪيو
 آهي ته حضرت موسيٰ عليه السلام بني اسرائيل كي دلياء جي پاروئي وڃي کان
 پوءِ مذبح جي رياست حضرت هارون عليه السلام كي حوالي ڪئي. بني اسرائيل
 پنهنجن قريبنون حضرت هارون عليه السلام وٽ کڻي ايندا هئا ۾ اهو مذبح ۾
 رکيندو هو. آسمان کان باه لهي (انهن كي ڪافي ڇڏيندي هئي. قارون كي حضرت
 هارون جي ان منصب تي رشڪ ٿيو. ان حضرت موسيٰ عليه السلام كي چيو ته رسالت ته
 توهان جي ۾ قريبي جي سرداري حضرت هارون جي. مان ڪجهه نه رهيس هن جي
 باوجود جو مان تويت جوبهترين قاري آهيان. آئون ان تي مهربن ٿو ڪري سگهان
 حضرت موسيٰ عليه السلام فرمايو ته اهو منصب حضرت هارون كي مان ڏنو آهي
 الله تعالى ڏنو آهي. قارون چيو خدا جو قسم مان توهان جي تصديق نه ڪندس. جيئن
 توهان ان جو ثبوت مون كي ڏيکارين ته حضرت موسيٰ عليه السلام بني اسرائيل جي
 سردارن كي گڏ ڪري فرمايو ته پنهنجون لئين کڻي اچو. انهن سڀي كي پنهنجي قبر ۾
 گڏ ڪيائين. ساري رات بني اسرائيل انهن لئين جو پهر ڏيڻ لڳا. صبح حضرت
 هارون عليه السلام جي لٽ سر ۾ ۽ شاداب تي ويئي. ان ۾ پڻ نڪري آيا. حضرت
 موسيٰ عليه السلام فرمايو اي قارون! تون اهو ڇو ڏسو؟ قارون چيو اهو توهان جي جادو
 کان ڪجهه عجيب آهي. حضرت موسيٰ عليه السلام ان جي ننگيائي ۾ ڪندو هو ۽
 اهو ڪيس هو وقت اڏاء ڏيندو هو. ان جي سرڪشي ۽ تنڪر ۾ حضرت موسيٰ
 عليه السلام سان دشمني روبرو ترقي ٿي هئي. ان هڪ مڪان ٺهرايو
 جنهن جو دروازو سونو هو ۽ ان جي پٿرن تي سون جا تختا نصب ڪيائين. بني
 اسرائيل صبح ۽ شام ان وٽ ويندا هئا. ڪاڏو ڪايندا هئا. گلهيون ٺاهيندا هئا
 ان كي بلا ٿيندا هئا. جڏهن زڪوة جي حڪم نازل ٿيو ته قارون موسيٰ عليه السلام
 وٽ آيو ته اسان سائس طئي ڪيو ته درهم. دينار ۾ جادو ۽ وغيره مان هزارن
 حصو زڪوة ڏيندو. پر وڃي جڏهن گهر حساب ڪيائين ته ان جي مال مان
 ايترو نه گهڻو ٿيو جو ان جي نفس ڏيڻ لاءِ همت نه ڪئي ۽ بني اسرائيلن كي
 گڏ ڪري چيائين ته توهان هر ڪال ۾ حضرت موسيٰ عليه السلام جي اطاعت ڪري

عَنْ ذُلُوبِهِمُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٢٨﴾ فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ
 انهن جي گناهن جي پيچا ڏکي ويندي ويا پوءِ اهو پنهنجي قوم تي پنهنجي آراش سان ۲۸
 قَالَ الَّذِينَ يَرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا لَيْكُنْ لَنَا مِثْلَ مَا
 دنيا جي زندگي چاهڻ وارن چيو ڪنهن طرح اسان كي به اهو ڪجهه ملي ها
 اَوْ قِيَّ قَارُونُ لَا إِلَهَ لَهُ دَخَلَ عَظِيمٌ ﴿٢٩﴾ وَقَالَ الَّذِينَ
 جهڙو قارون كي مليندو هڪ اهو وڏو نصيب وارو آهي. ۽ چيو انهن جن كي علم ڏنو ويو هو
 اَوَلَوْ الْعِلْمَ وَبِكُمْ ثَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ لِّمَنْ آمَنَ وَعَمِلَ
 ۲۹ خرابي مڃي توهان جي. الله جو ثواب بهتر آهي ان جي واسطي جنهن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيائين
 صَالِحًا وَلَا يُلْقِيهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ ﴿٣٠﴾ فَخَسَفْنَا بِهِ وَبَدَارِهِ
 ۳۰ ۽ اهو انهن كي ملي توڙي ڪي صبر وارا آهن ۽ ۳۱ پوءِ اسان ان كي وڌا ۽ ان جي گهمي زمين ۾ ڇڏيو
 الْأَرْضَ فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ
 پوءِ ان وٽ ڪا جماعت نه هئي جيڪا الله کان بچائڻ ۾ ان جي مدد ڪري هاڻا
 وَمَا كَانَ مِنَ الْمُنتَصِرِينَ ﴿٣١﴾ وَأَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَنَّوْا مَكَانَهُ
 ۳۱ ۽ وري اهو بدلو وٺي سگهيو ۳۲ ۽ ڪالهن جنهن جي مرتبي جي سڌ ڪئي هئي صبح جو
 بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ وَيَكَآفُ اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّمَاقَ لِمَنْ يَشَاءُ
 ۳۲ چوڻ لڳا عجيب ڪال آهي. الله رنڊو وسيع ڪري توڙي پنهنجي ٻانهن مان جنهن لاءِ گهمي
 مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَوْ أَنَّ مِّنَ اللَّهِ عَلَيْكَ خَسَفٌ بِنَآءٍ
 ۳۳ ۽ تنگ فرمائي توڙي جيڪڏهن الله اسان تي احسان نه فرمائي ها اسان كي به زمين گهمي ڇڏي ها
 وَيَكَآفُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴿٣٢﴾ تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا
 اي عجيب ڪارن جو پلڙو ٿيندو هي آخرت جو ملا ۳۴ اسان انهن جي واسطي ڪندا آهيون
 لِلَّذِينَ لَا يَرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فِسَادًا وَالْعَاقِبَةُ
 جيڪي زمين ۾ وڌائي نه چاهيندا آهن ۽ نه فساد ۽ چڱي پيچاري ۾ پهرين ڪارن
 لِلْمُتَّقِينَ ﴿٣٣﴾ مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِّنْهَا وَمَنْ جَاءَ
 جي ئي آهي. ۳۴ جنهن نيڪي ڪئي انهي جي واسطي ان کان پلو بدلو آهي ۳۵ ۽ جنهن بُرائي

منزل ۵

هاڻي اهو توهان جو مل وٺي گهمي ٿو. ڇا ڇڏيو؟ انهن چيو تون اسان جو وڏو آهين، جيڪو تون گهرين، حڪم ڏي. چوڻ لڳو ته فلائي. بد چان عورت وٽ وڃو ۽ ان سان هڪ موافقو ڪريو ته
 اها حضرت موسيٰ عليه السلام تي تهمت لڳائي. ائين ٿيو ته پوءِ بني اسرائيل حضرت موسيٰ عليه السلام كي ڇڏي ڏيندا. اهڙي طرح قارون ان عورت كي هزارن ۽ هزارين ۾ گهڻا واعد ڪري ان تهمت لڳائڻ
 تي طئي ڪيو ۽ بني دينهن بني اسرائيلن كي گڏ ڪري حضرت موسيٰ عليه السلام وٽ آيو ۽ چيو اڳوڻو بني اسرائيل توهان جي راءِ ڪري رهيا آهن. هن لاءِ توهان انهن كي وعظ ۽ نصيحت فرمايو. موسيٰ عليه السلام
 تشريف فرمائڻ ۽ بني اسرائيلن ۾ پهرين ڪري پاڻ فرمايائين ته اي بني اسرائيلو! جيڪو چوري ڪندو ته تنهن جا هٿ ڪپايوندا. جيڪو بهتان هڻندو ته تنهن كي اسي ڪوڙ لڳايوندا ۽ جيڪو زنا ڪندو ته تنهن ڪي
 گهر واري ڏاهي (جنهن كي گهر واري آهي) تنهن كي سو ڪٽرا ۽ (جنهن كي گهر واري آهي) تنهن كي سڱا ڪري ويندو ايسا ٿين جو مري وڃي. قارون چوڻ لڳو اهو حڪم سيني لاءِ آهي. توڙي ته مان في محو. فرمايائين ته توڙي
 مان في چون هجان. قارون چوڻ لڳو بني اسرائيلن جو خيال آهي ته توهان فلائي بدڪار عورت سان بدڪاري ڪئي آهي. پاڻ فرمايائين ان كي گهڙو. اها آئي. ته حضرت موسيٰ عليه السلام فرمايو ان جو قسم جنهن بني
 اسرائيلن لاءِ درياءُ ۽ چير ۾ ان ۾ رستا ٺاهيائين ۽ تويت نازل ڪيائين. صبح چيو اها عورت ڊڄي ويئي ۽ الله تعالى جي رستي تي بهتان ٺهڻي اڏاء ٿي ڇو جي جڙت ان كي ڏني ۽ ان پنهنجي دل ۾ جيڪو ان
 کان توبه ڪرڻ بهتر آهي ۽ حضرت موسيٰ عليه السلام ان عرض ڪيائين ته جيڪو ڪجهه قارون چورائڻ گهري ٿو الله عزوجل جو قسم اهو نه ڪوڙ آهي ۽ ان توهان تي تهمت لڳائڻ جي عريض منهنجي لاءِ تمام
 گهڻو مال مقصر ڪيو آهي. حضرت موسيٰ عليه السلام پنهنجي رب جي حضور ۾ روئندي سڄي ۾ ڪري عرض ڪرڻ لڳا پر جيڪڏهن مان تنهن جو رسول آهيان ته پوءِ منهنجي ڪري قارون تي غضب فرمايو!
 الله تعالى کيس وري فرمايو ته مان تيرن تي وهان جي فرمايو اري ڪڙو حڪم ڏنو آهي. توهان ان كي جيڪو گهر وڃو حڪم ڏيو ته حضرت موسيٰ عليه السلام بني اسرائيلن كي فرمايو اي بني اسرائيلو! الله تعالى مون كي قارون
 ڏانهن موڪليو آهي. جيڪي طرح نفعن جي طرف موڪليو هئائين. جيڪو قارون جو ساقي هجي، سوان ساڳو ڪڏ ان جي جڳهه تي بيٺي هجي ۽ جيڪو منهنجو ساقي هجي، سو سجڊا تي وڃي. سڀ ماڻهو قارون کان
 ڳڏائي ويا ۽ ٻن شخصن کان سوال پيو ڪيو. ان وقت ۽ رهين. پوءِ حضرت موسيٰ عليه السلام زمينن كي حڪم فرمايو ته انهن كي پڪڙ. ۽ اهي گڏون تائين ڊڄي ويا. وري پاڻ اهوئي فرمايو ته جيڪي تائين

اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَذِبِينَ ۝ أَمْ حَسِبَ

سچين کي ۽ ضرور ڪوڙن کي به نڌسندو ۽ يا انهن اهو سمجهيو آهي

الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ أَنْ يَسْبِقُونَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ۝

۶ جيڪي برڪرم ڪن ٿا اهي اسان کي ڏيکاري ويندا ۽ ڪهڙو بد ڪارو فيصلو ڪن ٿا

مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللَّهِ فَإِنْ أَجَلَ اللَّهُ لَكَ ۝ وَهُوَ

جنهن کي الله سان ملڻ جي اميد هجي ۽ پوءِ بيشڪ الله جو ميعاد ضرور اچڻ وارو آهي ۽ اهو ئي

السَّيِّعُ الْعَلِيمُ ۝ وَمَنْ جَاهَدَ فَإِنَّا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ ۝

۷ ۽ ۸ جيڪو الله جي راهه ۾ ڪوشش ڪري ٿو ۽ پوءِ اهو پنهنجي ئي ناصدي جي واسطي ڪوشش ڪري ٿو

إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ ۝ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا

بيشڪ الله بي نياز آهي سموري جهان کان ۷ ۸ ۽ جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيائون

الصَّالِحَاتِ لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ

ضرور اسان انهن جون برائون مڃي ڇڏينداسين ۽ ضرور انهن کي بدلو ڏينداسين سندن سڀ کان

الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝ وَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَسَنًا

سٺي عمل جو ۷ ۸ ۹ اسان انسان کي توحيد جو پٺ هنجي ماءُ ۽ پيءُ سان چڱائي جو

وَلَنْ جَاهِدَكَ لُشْرَكَ بِنِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا ۝

۱۰ ۽ جيڪڏهن اهي ڪوشش ڪن توکي مجبور ڪن جو تون مون سان شريڪ ڪرين جنهن جو توکي علم نه آهي

إِلَىٰ مَرْجِعِكُمْ فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۝ وَالَّذِينَ آمَنُوا

۱۱ ۽ ۱۲ انهن جو چيو وڃي ٿو ته منهنجي طرف توهان جو روڙ آهي پوءِ توهان کي خبر ڏيندس توهان جي عملن جي ڪا.

وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي الصَّالِحِينَ ۝ وَمَنْ

۱۳ ۽ جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيائون اسان ضرور انهن کي نيڪن ۾ شامل ڪنداسين ۱۴

النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنًا بِاللَّهِ فَإِذَا أُوذِيَ فِي اللَّهِ جَعَلَ

۱۵ ۽ ۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰ ۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

فِتْنَةً النَّاسِ كَعَذَابِ اللَّهِ وَلَئِنْ جَاءَ نَصْرٌ مِنْ رَبِّكَ

۱۰۱ ۱۰۲ ۱۰۳ ۱۰۴ ۱۰۵ ۱۰۶ ۱۰۷ ۱۰۸ ۱۰۹ ۱۱۰ ۱۱۱ ۱۱۲ ۱۱۳ ۱۱۴ ۱۱۵ ۱۱۶ ۱۱۷ ۱۱۸ ۱۱۹ ۱۲۰ ۱۲۱ ۱۲۲ ۱۲۳ ۱۲۴ ۱۲۵ ۱۲۶ ۱۲۷ ۱۲۸ ۱۲۹ ۱۳۰ ۱۳۱ ۱۳۲ ۱۳۳ ۱۳۴ ۱۳۵ ۱۳۶ ۱۳۷ ۱۳۸ ۱۳۹ ۱۴۰ ۱۴۱ ۱۴۲ ۱۴۳ ۱۴۴ ۱۴۵ ۱۴۶ ۱۴۷ ۱۴۸ ۱۴۹ ۱۵۰ ۱۵۱ ۱۵۲ ۱۵۳ ۱۵۴ ۱۵۵ ۱۵۶ ۱۵۷ ۱۵۸ ۱۵۹ ۱۶۰ ۱۶۱ ۱۶۲ ۱۶۳ ۱۶۴ ۱۶۵ ۱۶۶ ۱۶۷ ۱۶۸ ۱۶۹ ۱۷۰ ۱۷۱ ۱۷۲ ۱۷۳ ۱۷۴ ۱۷۵ ۱۷۶ ۱۷۷ ۱۷۸ ۱۷۹ ۱۸۰ ۱۸۱ ۱۸۲ ۱۸۳ ۱۸۴ ۱۸۵ ۱۸۶ ۱۸۷ ۱۸۸ ۱۸۹ ۱۹۰ ۱۹۱ ۱۹۲ ۱۹۳ ۱۹۴ ۱۹۵ ۱۹۶ ۱۹۷ ۱۹۸ ۱۹۹ ۲۰۰

۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

منزل ۵

۱ هر هڪ جو حال ظاهر فرمائيندو.

۲ هر هڪ جو گناهه ۽ مڃتا آهي.

۳ ۽ اسان انهن کان بدلو ڏينداسون.

۴ ڪو بهت يا حساب کان ڊڄي يا ثواب جي اميد نٿي.

۵ ان ثواب ۽ عذاب جو جيڪو وعدو فرمايو آهي، سو ضرور پوري ٿي

۶ وارو آهي. ۷ ۸ ۹ ۱۰ ۱۱ ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰ ۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

۱۹ ۲۰ ۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸

لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ أَوْ لَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ

۲۲ ۱۰ وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ ۱۱

دَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا وَلِنَحْمِلْ

خَطِيئَتَكُمْ وَمَا هُمْ بِحَامِلِينَ مِنْ خَطِيئَتِهِمْ مِنْ شَيْءٍ إِنَّهُمْ

لَكَذِبُونَ ۱۲ وَلَيَحْمِلُنَّ أَثْقَالَهُمْ وَأَثْقَالًا مَعَ أَثْقَالِهِمْ وَلَيَسَّ لُنَّ

يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَمَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ۱۳ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ

قَوْمِهِ فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا فَأَخَذَهُمُ

الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ۱۴ فَأَنجَيْنَاهُ وَأَصْحَبَ السَّفِينَةَ

وَجَعَلْنَاهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ ۱۵ وَإِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا

اللَّهَ وَانْتَفُوا ذَلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ۱۶ إِنَّمَا تَعْبُدُونَ

مِنْ دُونِ اللَّهِ أَشْثًا وَتَخْلُقُونَ أَفْكَارًا ۱۷ إِنَّ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ

مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَسْبُدُونَكُمْ لَكُمْ مَرَاقَا فَابْتَغُوا عِنْدَ اللَّهِ الرِّزْقَ

وَاللَّهُ وَاسِعٌ ۱۸

منزل ۵

۲۲

ایمان ۽ اسلام ۾ ۽ توهان وانگريڻ تي ثابت هئاسي ڏيڻ ۽ اسان کي ان ۾ شريڪ

ڪري

۲۳

ڪفر يا ايمان .

۲۴

جن مدق ۽ خلوس سان ايمان آندو ۽ بلا ۽ مصيبت ۾ پنهنجي ايمان ۽

اسلام تي ثابت قدم رهيا

۲۵

۽ پنهنجي ٽولن کي جزا ڏيندو .

۲۶

مڪي جي ڪانن قريشي مؤمنن کي چيو ته توهان اسان ۽ اسان جي ابن ڏاڏن

جو دين اختيار ڪريو . توهان کي الله تعاليٰ جي طرف کان جيڪا به مصيبت پهچندي

ان جا اسان ڪنيل آهيون ۽ توهان جو ڪنار اسان جي مٿان يعني جيڪي من انا

جي طريقي تي رهڻ سان الله تعاليٰ توهان کي پڪڙيو ۽ عذاب ڪيو ته توهان جو

عذاب اسان پنهنجي مٿان کڻنداسي . الله تعاليٰ انهن جي تڪذيب ڏريائي .

۲۷

ڪفر ۽ گناهه جا .

۲۸

انهن جي گناهه جا جن کي انهن گناهه ڪيو ۽ حق جي راه کان روڪيو . حديث

شريف ۾ آهي ته جنهن اسلام ۾ مڪر ۽ رويو رکيو ۽ ان تي ان طريقي کي

جو گناهه آهي ۽ قيامت تائين جيڪي ماڻهون تي عمل ڪن تن جو گناهه به

ان کان سواءِ جو انهن تان سنڌ ۾ اچي ۽ ان ۾ مڪر ۽ گهٽتائي ۽ ٻي (مسلم

شريف) .

۲۹

الله تعاليٰ انهن جي عملن ۽ بهتان سڀني جو جائز وارو آهي ۽ پري سوال

ملا ت ۽ جهٽڪ جي لاءِ آهي .

۳۰

ان پوري مدت ۾ قوم کي توحيد ۽ ايمان جي دعوت جاري رکي ۽ انهن جي تڪليفن

تي صبر ڪيائين ۽ ان هوندي به اها قوم باز ڏيئي ۽ تڪذيب ڪندي رهي .

۳۱ طرفان ۾ غرق ٿي ويا . هن ۾ محبوب نبي ڪريم صلي الله تعاليٰ عليه

واله وسلم جن کي تسلي ڏني وئي آهي ته محبرين ڪريم کان اڳ نبين سڳورن سان

سندن قومن گهڻيون سختيون ڪيون آهن . حضرت نوح عليه السلام ساڍا اٺ سؤ سال پورا دعوت فرمايندو

رهيو ۽ ايتري ساري ڊگهي عرصي جي باوجود سندس قومي تمام ٿورن ماڻهن ايمان آندو . ته پوءِ اوهان غم ۾ ڪريو ۽ چو الله تعاليٰ جي فضل و ڪرم سان توهان جي ٿوري مدت جي دعوت سان

گهڻي خلق ايمان سان مشرف ٿي چڪي آهي . ۳۲ يعني حضرت نوح عليه السلام کي . ۳۳ جيڪي ساڻن گڏ هئا تن جو تعداد اٺهين هرو تن مڙا مرد ۽ اڌ عورتون هيون . انهن ۾ حضرت

نوح عليه السلام جافز دد سامر ۽ هامر يا فث ۽ سندن گهر واريون به شامل آهن . ۳۴ چيو ويو آهي ته اها ٻيڙي جودي جبل تي ڊگهي مدت تائين باقي رهي . ۳۵ ياد ڪريو ۳۶ جو

ٻٽن کي خدا جو شريڪ چئو ٿا . ۳۷ اهوئي رضاف آهي .

۷۱ سندس پيٽ ۽ پوٽي حضرت
اصحا ۽ حضرت يعقوب عليهما السلام
جي. ۷۲ ان شهر جزا الوسد و هو.
۷۳ حضرت ابراهيم عليه السلام.
۷۴ ۽ لوط عليه السالوة الله تعالى
جونبي ۽ ان جو ڳڙن يده ٻانهو آهي.
۷۵ يعني لوط عليه السلام ڪي.
۷۶ عذاب ۾ ۷۷ خوبصورت
مهراڻ جي شڪل ۾ ۷۸ قومي
فعلن، حرڪتن ۽ انهن جي نالا آهن
جو خيال رکي. ان وقت ملاڪن ظاهر
ڪيو ته اهي الله تعالى جا موڪيل
آهن. ۷۹ قوم کان. ۸۰ انا هو
تو قوم جا ماڻهو اسان سان ڪا ٻي ٻي
يا گستاخي ڪن، اسان ملاڪ آهيون،
اسان ماڻهن کي هلاڪ ڪنداسي ۽.
۸۱ حضرت ابن عباس رضی اللہ
تعالیٰ عنہما فرمايو ته اها روشن نشاني
لوط عليه السلام جي قوم جا ويران
مڪان آهن. ۸۲ يعني قيامت
جي ڏينهن جي، اهڙا فعل بجا آئي
جيڪي آخرت جي ثواب جو باعث بڻجن
۸۳ مثلاً بي سام. ۸۴ اي معي
وارو، ۸۵ حج ۽ ۸۶ حج ۽ ۸۷ حج
توهان پنهنجن سفرن ۾ اتان ننگه
شا.

اِبْرٰهِيْمَ بِالْبَشْرِىْ قَالُوْا اِنَّا مُمْدِكُوْا اَهْلَ هٰذِهِ الْقَرْيَةِ

خوشخبري ڪئي آيا وٽ چيائون اسان ضرور هن شهر وارن کي هلاڪ ڪنداسي ۽

اِنَّ اَهْلَهَا كَانُوْا ظٰلِمِيْنَ ۝۷۳ قَالِ اِنَّ فِيْهَا لُوطًا قَالُوْا نَحْنُ

بيشڪ ان جارهه وارا ظالم آهن. چيائين ۷۳ ان ۾ ت لوط آهي ۽ ملاڪن چيو

اَعْلَمُوْا بِمَنْ فِيْهَا ۖ لَنَنْجِيَنَّ وَاهْلًا اِلَّا اَمْرًا ۚ ۝۷۴ كَانَتْ مِنْ

اسان کي چڱي طرح خبر آهي جيڪو ان ۾ آهي اسان ضرور ان کي ۷۴ ۽ ان جي گهر وارن کي نجات ڏينداسي

الْغَيْرِيْنَ ۖ وَلَمَّا اَنَّ جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِيَّءَ بِهِمْ وَ

مگر سندس زال جيڪا رهي ويندڙن ۾ آهي. ۷۵ ۽ جڏهن اسان ڄاملاڪ لوط وٽ آيا انهن جو اچڻ

ضَاقَ بِهِمْ ذُرْعًاوَقَالُوْا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ اِنَّا مُنْجُوْكَ

ان کي ڏکيو ڳڙهه انهن جي ڪري دل تنگ ٿيو ۷۶ ۽ انهن چيو ت ڇ ڇ ۷۷ ۽ ڏي غم ڪر

وَاَهْلَكَ اِلَّا اَمْرًا تَڪْ كَانَتْ مِنْ الْغَيْرِيْنَ ۖ اِنَّا مُنْزِلُوْنَ عَلٰی

۷۸ بيشڪ ان تي ڪي به نهنجي گهر وارن کي نجات ڏينداسي مگر تنهنجي زال اها پٺي رهي ويندڙن سان آهي.

اَهْلَ هٰذِهِ الْقَرْيَةِ رَجْزًا مِّنَ السَّمَآءِ بِمَا كَانُوْا يَفْسُقُوْنَ ۝۷۹

بيشڪ اسان شهر وارن تي آسمان کان عذاب لاهڻ وارا آهيون

وَلَقَدْ تَرَكْنٰ مِّنْهَا اٰیَةً بَيِّنَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُوْنَ ۝۸۰ وَاِلٰی مَدْيَنَ

سندن ۸۰ نافرمانين سبب ۽ بيشڪ اسان ان مان روشن نشاني باقي رکي عتل وارن

اَخَاهُمْ شُعَيْبًا ۖ فَقَالَ لِّقَوْمٍ اَعْبُدُوْا اللّٰهَ وَارْجُوا يَوْمَ

جي واسطي. ۸۱ مدين جي طرف سندن هم قوم شعيب کي موڪليو، ان فرمايو اي منهنجي قوم الله

الْاٰخِرَ وَلَا تَعْبُوْا فِی الْاَرْضِ مُفْسِدِيْنَ ۝۸۲ فَكَذَّبُوْهُ

جي بدگي ڪيو ۽ آخرت جي ڏينهن جي اميد ڪيو ۽ زمين ۾ فساد پکيڙيندڙن تي نه ڦرو.

فَاَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَاَصْبَحُوْا فِیْ دَارِهِمْ جُثَيِّیْنَ ۝۸۳

۸۳ پر انهن ان کي ڪوڙو جهيٽ انهن تي زلزلو اچي ڪو ڪيو پر صبح ڪيائون پنهنجي گهرن ۾ ڳڙن ۾ پکڙي پيل.

عَادًاوَتَمُوْدًاوَقَدْ ثَبَّتْنَ لَكُمْ مِّنْ مَّسْكِنَةٍ ۖ وَلَئِنْ لَّهُمْ

۸۴ ۽ عاد ۽ ۸۵ ۽ ثمود کي هلاڪ فرمايو ۽ توهان کي ۸۶ انهن جا ڳوٺ معلوم ٿي چڪا آهن ۷۹ ۽ شيطان سندن

